

ABONAMENTUL :

Pe an an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate :

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Teama de ziua de mâne

De Al. I. Hodoș

Nu e vina noastră: suntem datori să luăm notă, între altele, și despre felul în care se informează opinia publică maghiară despre chestiunile la ordinea zilei, — și astfel dar trebuie să relevăm și explicațiile pe care i-se dau asupra evenimentului împăcării guvernului, — măcar că aceste explicații conțin multe lucruri ireverențioase, brodate pe un fond, în care poate că totuși s-ar putea descoperi cu ceva discernământ și oarecare urme de adevăr.

În cursul tratativelor de împăcare, o conferință s'a ținut și între delegații partidului kossuthist și între cei ai partidului justhist. Aceștia din urmă, văzând inclinarea kossuthiștilor spre pace cu guvernul, dar ei înșiși fiind inclinați a continua cu ostilitatea și cu obstrucțiunea, au cerut lui Francisc Kossuth o explicațiune francă, sinceră, asupra motivelor atitudinii sale și a partidului său. Iar d. Francisc Kossuth a dat-o, în chipul următor, sau aproximativ următor:

— „Trebuie să restabilim pacea între partidele maghiare, și să căutăm a stoarce cu puteri unite cât mai multe concesiuni dela actualul împărat, căci dacă se va urca pe tron viitorul împărat, actualul moștenitor Francisc Ferdinand, care ne este dușman, nu vom mai putea câștiga nici o concesiune pentru națiunea maghiară“.

Mai este o versiune, răspândită tot în ziarele maghiare. După aceasta, expli-

cațiile șefului partidului kossuthist ar fi avut următorul cuprins, sau înțeles:

— „Trebuie să rezolvăm încă în timpul vieții actualului împărat toate chestiunile mai importante, căci dela viitorul împărat Francisc Ferdinand nu vom mai putea obține nimic. De aceea și reforma militară și reforma electorală trebuie să le facem acuma, spre a ne asigura contra timpurilor grele...“

În fond, ambele versiuni cuprind ceva comun: Teama de ziua de mâne, și un fel de apel la unirea forțelor maghiare, spre preîntâmpinarea primejdiilor cu cari acest *mâne* ar amenința hegemonia sau supremația maghiară.

Sunt, firește, și desmintiri s'au *rectificări*. Să vedem ce spun și acestea: Un ziar, care ia apărarea declarațiilor d-lui Francisc Kossuth, zice că, în decursul confăturilor d-sa a spus, „că ar fi bine ca să se rezolve chestia dreptului electoral încă fiind regele în viață“ — o dorință „firească, de la sine înțeleasă“ și nimic mai mult. Iar un comunicat pornit dela însaș conducerea partidului kossuthist, asigură că Francisc Kossuth a spus *numai atâta*, că „concepțiile viitorului domnitor până acum sunt cu totul necunoscute înaintea țării.“ — Apropiind dar, și aceste două *explicații*, vedem că ele ne duc, cu cuvinte ceva mai rezervate, mai acoperite, la același înțeles însă, pe care ziarele de

informații le-au dat în expresii mai clare, mai pe față.

S'au suprimat numai cuvintele ireverențioase, — cari chiar dacă au fost rostite, firește că nu erau destinate publicității. S'a suprimat afirmarea, că viitorul monarh ar fi un *dușman* al maghiarilor, sau îndemnul ca partidele maghiare să caute să *stoarcă*, până mai e vreme, cât mai multe concesiuni. Dar, o repetăm, înțelesul temerilor nu se schimbă, și nu se schimbă impresia ce se caută să se facă în opinia publică maghiară, asupra *necesității* de a se strânge *acuma* toate puterile nației în jurul alianței oligarhilor cu kossuthiștii.

Ce vom zice noi la toate astea? — Vom zice că e destul de trist, caracteristic de trist pentru stările din această țară, că s'a ajuns să se speculeze asupra eventualității unei schimbări de domnie, — și să se prezinte lucrurile așa, că o astfel de schimbare ar putea fi favorabilă *unora* din naționalitățile alcătuitoare ale statului, și defavorabilă altora, sau mai bine zis *alteia*.

Se tem, conducătorii pe căi rătăcite ai nației maghiare, că poate să vină o zi când ei n'ar mai putea obține *concesii*, concesiuni mai mult nominale pentru *nația* maghiară, foarte reale pentru *ei înșiși*... Dar nu e vorba aci, și nu poate să fie, de nici o *concesie*. În contra unor *concesii*, oricât de multe sau de largi, n'ar avea nimenea nimica de zis, întru cât sub *concesie* se înțelege recunoașterea unei revendicări justificate. Dar e vorba de *privilegiu*, — și aceasta e altceva.

De aceasta li-e frică oligarhilor și celor aliați cu dânsii, — ca să nu bată ceasul dreptății pentru popor, — și pentru

Din literaturi străine

Hector

— Schiță —

De L. Halévy

Trad. de N. L.

— „Să n'ai nici o teamă, domnul meu. Ai ajuns la timp... De cincisprezece ani de zile conduc pe călători la stațiune și nu mi-s'a întâmplat nici chiar o singură dată să fi rămas vre-unul în tren — nici chiar o singură dată, aș putea jur pe asta!“

— „Cu toate astea...“

— „Pune-ți ceasul în buzunar! Fii liniștit! *Oricât de repede vrei să ajungi la stațiune, trebuie să-l știi eu ceasul d-tale n'are să ți-l spună... trenul întârzie deauna cu un sfert de ceas!... De cincisprezece ani nu s'a întâmplat să n'aiibă trenul întârziere. Să n'ai nici o teamă!“*

Soartea a vrut însă ca tocmai în ziua aceea să ajungă trenul la timpul fixat și am ajuns în cele din urmă prea târziu la gară. Birjarul meu sta să-și ia din piele de năcaz.

— „Trebuie să-i anunți de mai înainte pe oamenii!“ strigă el șefului de stație. „Cum să te poți orienta, dacă ajung trenurile acum la timp!? *Uitați pe oameni de nas!“*

Toate astea nu mi-au ajutat nimic, căci am stăruit să-mi petrec timpul în micul și melancolic sat al cantonului Vaud, fără ca să știu cum să-mi omor vremea.

Am întrebat pe birjari și pe câțiva oficanți ai gării ce să mă fac și toți mi-au răspuns:

— „Vizitează „Cazanul“ — e singurul lucru vrednic de văzut în întreg ținutul!“

Mi-au explicat că drumul la cataractul acesta, care se află la jumătate înălțimea muntelui e puțin complicat și că ar fi bine să-mi iau o călăuză.

Mi-au arătat o casă mititică, unde voiu putea să mă învoiesc în privința prețului cu Tata Simeon un bătrân cinstit, care are meseria asta de conducător.

Am urmat sfatului și am bătut în ușa casei. Mi-a deschis o femeie bătrână.

— „Este acasă Tata Simeon?“

— „Da — — — da' dacă e vorba de o excursiune la „Cazan“ — — —“

— „Ei?“

— „Bătrânul nu se simțește prea bine astăzi. Podagra, știi d-ta... da, să n'ai grije... avem un locuitor... Hector...“

— „Bine! Să încercăm cu Hector!“

— Numai... trebuie să-ți spun, d-le dragă, că Hector nu e om.

— „Nu e om?!“

— „... e cânele nostru... da o să te ducă tot așa de bine la „Cazan“ ca și bărbatu-meu... e învățat cu așa ceva...“

— „Nu se poate!“

— „Ba da — fiindcă tata Simeon îl ia de mulți ani mereu cu dânsul și cânele cunoaște toate

* Am schimbat numele cânelui. În original se numește *Noiraud*. Trad.

cărările și se pricepe de minune la meseria asta: a condus de multe ori călători până acum și toți au avut numai cuvinte de laudă pentru el. Și apoi mai este ceva: speșele sunt mult mai mici. — Tata Simeon cere trei franci, da' pentru Hector plătești numai jumătate, cu toate că are să-ți arete tot atâta cât ți-ar arăta bărbatu-meu —“

— „Dar unde se află minunatul asta de Hector?“

— „Se soarește în grădină — a condus în dimineața asta pe doi englezi la „Cazan“ — Hector! Hector!“

Hector sări în odaie dintr'o singură săritură pe fereastră. Era un cățeluș cam urățel, cu părul negru, creș și cu urechile lungi. Nu făcea tocmai o impresie favorabilă, avea însă în ființa sa ceva plin de seriozitate, de hotărâre și de importanță. Prima privire a aruncat-o asupra mea; m'a supus la un examen riguros, sever și repede, din creștet până'n tălpi. Privirea asta spunea limpede: „Așa, pricep, un călător! Vrea să se ducă la „Cazan!““

Fiindcă îmi era de ajuns pe ziua aceea că am pierdut un tren și fiindcă n'aveam chef să înoptez în satul acesta, am declarat femeii după multe formalități că nu dispun decât numai de câteva ceasuri.

— „Da, da, știu eu“, zise ea. „Vrei să apuci trenul de patru. Să n'ai teamă! Hector are se te aducă tocmai la timp...“

...Ei haide, Hector, gata-te! Iute, ia-ți tăl-pășița.

Hector însă nu părea de loc dispus să o a-

popoare. Această frică și-o tradează, când presupun că un monarh tânăr, ținând mai puțin la conservatismul inerent vârstelor mai înaintate, la stăruirea într'un vechiu și învechit văgaș, ar putea să pună piciorul în prag și capăt șirului, nu *concesiunilor* drepte și justificate, dar *privilegiilor* apăsătoare și strigătoare de nedreptate.

Ei bine, noi nu ne temem de nimic. Noi nu ne temem de ceea ce legile eterne și inexorabile ale firii ar putea să prelungească, sau să curme năpraznic. Căci credem tare și neclintit că *în orice caz* se va sfârși cu *privilegiile* sub cari gemem de atâta vreme, și geme majoritatea cetățenilor credincioși și jertfitori ai acestui stat.

Monarhului nostru, îi dorim încă mulți ani de viață și de domnie; — noi, cari nu urmărim privilegii și nedreptăți, ci *numai* dreptate, — noi nu avem să tremurăm în fața hotărârilor, nici ale celor prezenți, nici ale celor viitori.

Căci puterea *dreptății*, urmărită cu stăruință și cu neînfricare, este mai mare chiar decât puterea împăraților.

Știri false despre o audiență a baronului Fejérváry. Ziarele din Budapesta raportează despre o convorbire a unui colaborator dela „Az Est”, cu baronul Géza Fejérváry asupra unei afirmative audiențe în Viena a acestuia.

Baronul Fejérváry față cu aceasta a declarat: „Nu este nici un cuvânt adevărat. Ce scriu unele ziare despre o rolă a mea este neadevăr. Eu n'am fost în audiență la M. Sa împăratul. Eu am fost în Meran la sora mea, care zace greu bolnavă.

O audiență eu n'am cerut.

Eu nu fac intrigi și peste tot eu nu mă ocup cu politica și nu-mi fac griji cu ea.”

*

Contele Berchtold în Budapesta. Din Budapesta se telegrafiază: Ministrul de externe contele Berchtold a sosit astăzi joi la 8 ore dimineața la Budapesta, însoțit de consilierul de legățiune contele Frideric Szapáry; și a luat cuartir în palatul contelui Károlyi.

Primele ore le-a petrecut contele Berchtold în cercul rudeniilor de aci și numai la 11 ore fără

un sfert și-a început vizitele. Mai întâi s'a dus la arhiducele Iosif și arhiducesa Augusta, apoi la arhiducesa Clotilda. După aceste vizite și-a predat carta de vizită la primatele țării, la magnați, la prezidentul curiei regești, a judecătoriei supreme administrative, a curții de reviziune de stat, la căpitanul gardei maghiare a trabanților contele Khuen.

Pela amiază a mers ministrul de externe în palatul prezidiului ministerial, unde a făcut vizita contelui Khuen Héderváry, miniștrilor din cabinet, precum prezidentilor din parlament și casa magnaților. După amiază a fost oaspele prim-ministrului Khuen.

*

Pace între guvern și opoziție sau dizolvarea parlamentului. Din Budapesta vine știrea, că speranța partidului justhrist s'a risipit în vânt. Justhiștii sperau anume, că guvernul lui Khuen va cădea și cu un nou guvern ei vor încheia un pact în favorul lor. În cazul însă când pacea nu se va putea face, nu va veni criza de guvern, ci dizolvarea parlamentului.

*

Din camera ungară. Ședința se deschide la orele 10 și jum.

După citirea procesului verbal al ședinței de ieri, președintele anunță, că cererile de concediu prezentate ieri, au fost respinse. Mai mulți deputați justhiști, solicită pe președinte să motiveze respingerea petițiilor. La cerere, președintele citește petițiile, cari se retrag pe motivul, că președintele a voit să procedeze contrar regulamentului camerei. Se citește apoi hotărârea comisiei de incompatibilitate, prin care mandatul contelui Inczedy Samu pe motivul punerii sub tutorat se anunță ca expirat. Președintele este autorizat ca în cercul rămas liber, să ordoneze alegere.

Președintele anunță apoi noi cereri de concediu. Opoziția cere, ca fiecare cerere să fie dezbătută separat. Kenedi Géza răspunde că datoria camerei nu e să facă votări nominale ci să lucreze și nu să piardă timpul. Opoziția protestează sgomotos. Neajungând opoziția la votare nominală s'a discutat tot timpul regulamentul camerei. Discuția a fost foarte aprinsă, oratorii au fost neconținți întrerupți. În felul acesta a continuat ședința până la sfârșit.

*

Ancheta reformei electorale. Prin cunoscutul circular dat de primul ministru în chestiunea reformei electorale a fost solicitată între altele și facultatea juridică a universității din Budapesta să facă cunoscută ministrului opinia sa în această ma-

terie. Facultatea de drept în ședința ce a ținut miercuri a adus hotărârea neașteptată, că nu va exprima nici o opinie, ceea ce va face cunoscut ministrului de interne. Această atitudine facultatea de drept și-o motivează prin faptul că păreri profesorilor fiind foarte diferențiate în această chestiune politică de însemnătate capitală opinia ei ar produce mare agitație influențând și asupra studenților.

La discuția adresei primului-ministru mai mulți profesori universitari s'au exprimat pentru votul universal, egal și secret. Clericalii-conservativi cari formează majoritatea, neputând rezista argumentelor cu cari minoritatea îndreptăța reforma electorală radicală, a renunțat a face cunoscută primului ministru opinia facultății de drept și aceasta numai de sila adevărului, care li-s'a spus de data aceasta destul de răspicat.

*

Procesiunea demonstrativă a social-democraților. După cum s'a anunțat social-democrații au plănuit pe luni în 4 martie aranjarea unei greve generale și a unei procesiuni demonstrative înaintea parlamentului în favorul sufragiului universal.

Joi înainte de amiază s'a dat în cauza aceasta din partea partidului rugarea în scris la capitanatul din Budapesta. În aceasta este anunțată procesiunea în favorul sufragiului universal egal și secret și ținerea unei adunări populare pe 4 martie înainte de amiază și se cere permisiunea autorităților polițienești pentru procesiune, respectiv luarea la cunoștință a anunțării adunării populare.

După anunțarea aceasta vor fi adunări în diferite părți ale capitalei și deosebitele grupe se vor uni pe bulevardul Elisabeta și se vor duce pe bulevardul Andrassy, Váci, strada Deák Ferencz și Nádor la piața Országház, ear de aci prin strada Nádor, bulevardul Lipót și pe drumul Váci la piața Ferdinand, unde se va ține adunarea populară.

Primul căpitan al capitalei însă a adus următorul deciz la rugarea înaintată:

Partea anunțării cu privire la adunarea populară nu o iau la cunoștință, și la procesiunea pe drumul anunțat permisiunea polițienească nu o dau.

Motivul decizului este, că piața Ferdinand nu este potrivită pentru ținerea unei adunări populare, pentru că acolo înainte de amiază este târg și de altcum nu s'a anunțat ordinea și scopul adunării. Procesiunea nu o permite căpitanatul pentru că în 4 martie parlamentul va ține ședință și procesiunea de câteva ore va împiedeca circulația și va îngreuna ajungerea deputaților în parlament, iar sgomotul și larma procesiunii va face imposibilă parlamentului pertractarea în liniște.

puce la drum. Stete locului, fără să se miște, și privi la stăpână-sa cu o oareșcare neliniște.

— „A, da' proastă mai sunt!” zise bătrâna. „Am și uitat — zahărul!”

A scos din puiul mesei patru bucățele de zahăr, cari mi le-a predat mic.

— „De aia n'a vrut să mă asculte. N'aveai d-ta zahăr! Vezi acum, Hector, că domnu' are ce-i trebuie?! La drum, bătrânule! Du-l la „Cazan”... „Cazan”... „Cazan”...”

Bătrâna a rostit cuvintele astea trei încet de tot, și limpede, în timp ce mă uitam cu atențiune la Hector. El a clătinat din cap la cuvintele stăpâne-si, în semn că a priceput prea bine și păru mai pe urmă neliniștit, ca și când ar fi voit să zică:

— „Da, da — la „Cazan” — am priceput — Domnu' își are zahărul în buzunar — nu-s eu așa de prost!”

Și fără să mai aștepte al treilea „Cazan” al Doamnei lui Simeon, îi întoarse Hector spatele, se postă în fața mea și privirea lui, care se îndrepta spre ușe, îmi spunea lămurit: „Ei? Plecăm?”

I-am urmat ascultător și am luat amândoi satul de-a curmezișul, el înainte, eu după el. Câțiva copii, cari săreau încoace și încolo pe uliță, au recunoscut pe călăuza mea:

— „Hei, Hector! Bună ziua, Hector!”

El însă întoarse capul plin de demnitate într'altă parte, ca un câne, care n'are vreme să-și petreacă și care e gata să-și facă datoria și să câștige un franc și jumătate.

Unul din copii strigă:

— „Lăsați-l în pace — duce pe Domnu' la „Cazan”! — Bună ziua, Domnul meu!”

Și toți repetară rizând:

— „Bună ziua, Domnul meu!”

Am surâs, cam strâns cu ușa și m'am simțit cam stingherit, cam rușinat să mă las stăpânit astfel de un câne. Căci Hector era în clipa aceea stăpânul meu. El știa unde aveam să mergem, până când eu mă aflam într'o desăvârșită neștiință. M'am grăbit să ies din sat și să mă văd singur, cu Hector, în fața acestor frumșeți ale naturii, pe cari avea misiunea el să mi-le arate.

Frumșețile astea erau la început un drum de țară grozav de prăfos și lipsit de umbră. — Pe lângă aceea te înădușeau de căldură. Cănele se clătina în mers repede, încât mi-s'a gătat respirația. Puteam eu să tot strig: „Stai, Hector, stai, puținel mai încet, dacă binevoiești!”, el se făcea surd și alerga și mai repede. Când n'am mai putut să merg mai departe și m'am așezat, fără de puteri, la tulpina unui castan cu umbră sărăcăcioasă, parcă a fost cuprins Hector de o mânie grozavă, căci a început să latre la mine răgușit, aruncându-mi priviri indignate...

De sigur, săvârșeam ceva ce era împotriva programului — și lătratul acesta a fost după câțiva vreme atât de pătrunzător, încât m'am ridicat repede, ca să-mi urmez calea. Hector a încetat imediat cu lătratul și a început să umble înaintea mea parcă s'ar fi jucat cu piciorușele lui, fericit.

Am înțeles: era mulțumit cu mine.

După câteva minute s'a îngustat drumul, pre-

facându-se într'o cărărușe strâmtă, care ducea în șerpentine pe sub pomi înalți la o promenadă minunată, plină de miros de flori, de cântece de pasări și de murmur de izvoare. Hector dispărui, alergând în galop. I-am urmat fără de răsuflăt și abea am făcut o sută de pași, când mi-am zărit călăuza, cu capul sus, cu ochii schinteitori. Se afla într'un fel de peșteră verde, înveselită de murmurul încetinel al unei cascade pitice. Înăuntru o bancă lucrată grosolan. Privirea cânelui se plimba dela mine la scaunul acesta de țară, încât am priceput prea bine pe Hector. Voia să-mi zică:

— „Un loc minunat ca să te odihnești, nu-i așa? — Aici e răcoare și umbră — da' ai fost prost, că ai vrut să te dai odihnei în bătaia soarelui — aici poți să stai o leacă, — și îți dau eu voie!”

M'am așezat, de fapt, și mi-am aprins o țigară, apoi am luat o bucățică de zahăr și am aruncat-o lui Hector, care a prins-o cu îndemănare și s'a așezat după aceea, sgârcindu-se, la picioarele mele, ca să tragă un pui de somn. Era prea evident, că obicinuia să întrebuițeze timpul, pe locul acesta, pentru o siestă.

N'a dormit de altfel mai mult de zece minute. Eu eram de tot liniștit asupra sfârșitului excursiunii acesteia aventuroase, fiindcă Hector începea să-mi insufle o încredere nețarmurită și eram hotărât, să-l urmez orbește.

S'a ridicat, a căscat puținel și mi-a aruncat o privire repede:

— „Haideți!”

Ca doi prietini vechi, cari tândălesc fără de

In fața unei taine

— O fatalitate trecută și una prezentă —

Încă una din tainele care păreau pentru eternitate închise minții omenești este pe cale să-și deschidă porțile înaintea spiritului și a persistenței omenești.

Este vorba de limba etruscilor care a fost descifrată zilele acestea de un savant francez.

Câți savanți nu au stat ceasuri întregi în fața rămășițelor acestui popor enigmatic? Pe câți nu i-a ispitit caracterul grecești de pe pietrele funerare al căror cuprins nu seamănă cu nici o limbă antică?

Câți nu s'au întrebat despre rosturile lor, despre credințele, despre traiul, despre modul cum concepeau viața acești oameni cari ne-au lăsat rămășițe atât de stranii, atât de caracteristice și o amintire atât de vagă în istoriografia timpului.

Dar mute au rămas până acum inscripțiile de pe pietrele lor, mute chipurile pline de tristețe de pe morminte, zadarnică toată perseverența savanților.

Ce a fost acest popor? De unde a venit? Ce limbă a vorbit?

Se știe doar că prin al X-lea secol a. Cr., a stăpânit Italia centrală până la ridicarea Romei. Epoca lor de înflorire începe așa dar pe la sfârșitul epocii troiane și durează până pe timpul primilor regi.

Cei doi Tarquinii și Numa sunt nume etrusce. Apoi poporul acesta a ajuns în ceartă cu Roma și a dispărut; victoria romană a fost pentru ei o sfărâmare completă. Au fost tratați în chip cu totul fioros, populația fiind complect desființată; până și suvenirul acestui popor a fost șters de romani. Este semnificativă această distrugere desăvârșită, una din cele mai înverșunate din câte a văzut istoria, pentru că denotă o dușmănie de moarte între etrusci și latini. De ce această ură? De ce această incapacitate a acestei rase de oameni de a-și apropia sufletește un popor mai tânăr, care a trăit atâta timp sub

dependența lui și căruia, în definitiv, i-a lăsat și oare care elemente de civilizație...

Până și limba etruscilor a dispărut cu desăvârșire lăsând numai câteva numiri fără de înțeles.

Ce fel de suflet, ce fel de relații, ce fel de atitudine a ținut să păstreze acest popor față de vecinii și de clienții săi politici ca să fie atât de greu izbit când aceștia au devenit mai tari?

Cum să ne explicăm această ură irreductibilă?

Această întrebare pare a-și găsi o explicație odată cu prima încercare serioasă ce se face de a se smulge secretul inscripțiilor cari păreau a fi amuțit pentru eternitate.

Inscripțiile acestea sunt formate din litere grecești scrise de la dreapta spre stânga. Dar cuvintele nu sunt nici grecești nici latinești. Parcă o fantezie bizară în verbozitatea ei a combinat sunete absurde spre a-și bate joc de seriozitatea savanților moderni, cari căutau să fure sensul lor.

Inscripțiile se numără cu miile găsite pe morminte, pe vase, pe lame de plumb. Cea mai importantă este aceea de pe lîțoliul mumiei din Agram, care a avut o odiseie foarte curioasă.

Iată povestea ei așa cum o citim în ziarul parizian „Le Figaro”: „Momia din Agram nu se deosebește de celelalte mumii egiptene. Un călător a cumpărat-o pe la mijlocul secolului trecut din Egipt și a dăruit-o muzeului din Agram. Pănglicile exterioare cu care era legată mumia s'au desprins; și atunci s'a văzut pe lîțoliul care acoperea corpul mumiei un text insolit în care s'a recunoscut limba etruscă. Iată acum câteva amănunte, după același ziar asupra modului cum s'a ajuns la descifrarea textelor etrusce. De ani de zile se fac silințe, spre a se traduce inscripțiile etrusce. S'au făcut ipoteze strălucite și ipoteze absurde; nici un rezultat. Mai întâiu s'a părut verosimil că Romanii să fi împrumutat deosebite elemente din etrusca. Cercetările au dovedit că presupuner era neîntemeiată.

După mari eforturi lingvistice și-au întors atenția dela o chestiune care devenea insuportabilă. Unul dintre ei însă d. Jules Martha n'a disperat.

După mari eforturi și decepții care însă nu l'au abătut un moment din drumul său a ajuns să distingă cuvintele care trebuiau să fie verbe în frazele scurte și simple; observă locul cuvintelor, repetarea lor mai mult sau mai puțin frecventă în texte, a notat diferite rădăcini cari modificau terminațiile cuvintelor.

Înainte de a găsi sensul cuvintelor, a crezut a zări obișnuințe de sintaxă, în sfârșit forme de limbaj, particularități ce nu le au nici greaca nici idiomele latine. Trebuie atunci a căuta printre limbile cunoscute pe acelea cari denotă asemenea particularități gramaticale. *Ei bine, limbile ugro-finice — ungară și finlandeză de pildă — sunt în acest caz.* Cum vedem metoda constă în a porni dela sintaxă spre vocabular și prin această excelentă metodă, după douăzeci de ani de studii, cheia acestei limbi misterioase, a fost găsită. Tainele ei insondabile de acum vor vorbi.

Jules Martha după infinite precauțiuni a putut să traducă inscripțiile. A tradus și textul care a servit de lîțoliu mumiei din Agram: este un manual de navigație. Și astfel aventura acestei „cărți” este acum explicabilă. Era o carte scrisă pe stofă de in pentru uzul navigatorilor. Corăbierii — comersanți — etrusci, cari o aveau cu ei, au făcut probabil naufragiu, sau, fiind constrânși de alte împrejurări, au cedat cartea vreunui preot egiptean, care a întrebuintat-o spre a înfășura corpul vreunei dame din Saïs. Astfel minunata artă de îmbalsamare a egiptenilor ne-a conservat acest însemnat monument, care altfel ar fi dispărut de sute de ori până acum.

Limba etruscilor așa cum o arată Jules Martha nu prezintă multe minunații; este foarte puțin flexibilă și cuprinsul prea prozaic. Iată o pildă din inscripțiile traduse: „Larnt a fost excelent”.

„Tute a fost Larnt; și, acum este jalnic, Tute”. Tute este numele de după moarte al lui Larnt: „A fost un om tare, un om desăvârșit, de opt ori a îmbrăcat roba tivită”. E vorba de vreo demnitate înaltă, „acum însă — continuă inscripția — el nu e nimic”.

De unde au venit acești etrusci în Italia centrală? Venit-au pe mare sau pe uscat, prin munții Urali, pe drumul bătut mai târziu de toate popoarele uralo-altaice?

Herodot e de părere că au venit din Azia-mică pe mare. Mai probabil este însă că ei au venit pe uscat, ca niște precursori milenari ai popoarelor izvorâte mai

nici o grije pe un drum frumos, prin pădure, ne-am urmat calea spre țintă. Și Hector părea că „gustă” tăcerea, farmecul și frumusețea blândă a locului: pe drumul bătut de soare alergase repede-repede, acum însă, înviorat, recreiat, părea că se bucură și el din toată inima că poate să calce pe cel mai frumos drum al cantonului Vaud.

Ni-se arată un al doilea drum spre stânga. Hector se codește puțin, face socoteala și tropăie mai apoi pe cărarea de mai nainte, dar cu o nehotărâre vădită. După câțiva timp stă din nou pe loc. Evident, a greșit... firește, acum se întoarce și dăm pe cărarea dela stânga, ca să vedem, după câteva minute, un fel de circ natural, format din stânci. Hector mă pofteste, având botul ridicat în sus, să admir înălțimea respectabilă a stâncilor prețioase, cari să adună aici într-o rotire. După câțiva vreme, în care i-se pare că am avut timp destul să privesc, se întoarce Hector și ajungem amândoi la cărarea noastră de mai nainte. Hector era gata-gata să lase o lacună în programul său, dar și-a corectat greșala repede.

Drumul a început deodată să urce prețios, încât eu am putut abea cu mare băgare de seamă să mă cațăr în sus. Hector, care sărea ușurel cu piciorușele sale de pe o muche pe alta, stătea locului câte odată și mă privia cu nește ochi, cari îmi tradau o sinceră compătimire. În sfârșit mi-s'a părut că aud un murmur vijelios, îndepărtat, și Hector începu să latre fericit.

— „Curaj!”, voia el să-mi zică. „curaj, îndată ai să vezi „Cazanul”!

După două minute am fost, de fapt, în fața acestui fenomen, care, nu-i vorba, nu a corespuns așteptărilor mele întru toate. Un izvor cam anemic, care se prăbușea dela o înălțime nu tocmai considerabilă pe o placă de stâncă, largă, scobită. Nu m'aș fi putut consola de urcușul cel greu, dacă n'aș fi avut ca tovarăș de drum pe bravul Hector, care este fără doar și poate mai interesant decât acest faimos „Cazan”.

De amândouă părțile ale acestui fenomen natural se află instalată câte o lăptărie în stil drăgălaș elvețian și am văzut înaintea acestor case de păpuși câte o fată tânără îmbrăcată în costum național, o blondă și o brunetă. Amândouă mă priveau cu atențiune încordată.

Mi s'a părut că blondina are ochi foarte frumoși și voiam tocmai să o apuc spre stabilimentul ei, când a isbucnit Hector într'un lătrat mânios și mi-a închis calea resolut. Să aibă o simpatie tainică pentru cea brunetă? Schimb direcția....

...Așa era. Hector s'a liniștit ca prin minune. Mă așez pe o bancă înaintea căsuței și cer un pahar de lapte. Hector merge pe urma prietenei lui în casă și văd prin fereastra deschisă că este servit el înaintea mea. Păcătosul! Sorbea fericit dintr-o ceașcă mare de lapte... nu mai era nici o îndoielă, că stătea în serviciul brunetei și că-i aducea ei oaspeții!

După câțiva vreme iese Hector, vine la mine, cu băbuța lui, la botișor, plină de picături de lapte, și mi ține societate, în timp ce înghit încet pe încetul porția mea de lapte. Li dau o bucătică de zahăr și ne bucurăm amândoi fericiți.

Dar deodată se neliniștește. Trebuie să o pornim la drum. Mă ridic, plătesc socoteala și mă întorc spre calea pe care am venit: Hector însă s'a postat pe partea opusă, unde duce deasemenea o cărare la vale, și mă privește cu niște ochi serioși, aproape severi. Am făcut, de sigur, progrese mari, în cele două ore și jumătate petrecute în pacea idilică a vestitului „Cazan”, în arta de a pricepe elocvența tacită a călăuzei mele, și citesc în ochii cănelui:

— „... Ce păreri rele ai tu de mine! Crezi tu, că am să te conduc de două ori pe unul și același drum?! Nu — eu sunt o călăuză cum se cuvine — îmi pricep eu prea bine meseria... o să luăm altă cale!”

Calea aceasta a fost mult mai frumoasă de cât cea de mai nainte și Hector, întrecut de tot, se întorcea des spre mine, ca și când ar fi triumfat. Am ajuns din nou în sat și pe piața dela biserică a fost asaltat Hector de alți trei câni, aplecați să se joace cu camaradul lor. Hector însă le refuză încercările lor de a se apropia, mărând și certându-i:

— „Vedeți voi prea bine că am de lucru! — Am să duc pe domnu' ăsta la gară!”

Abea când am fost în sala de așteptare și abea după ce a ronțăit Hector ultimele două bucățele de zahăr, s'a hotărât să-și ia rămas bun dela mine. Cred, că am cetit în privirea lui atunci:

— „Am sosit cu douăzeci de minute prea de vreme! Nu poți să zici, că ai pierdut trenul din pricina mea! Ei, călătorie bună deci! Călătorie bună!”

târziu din imensul rezervor de neamuri prădalnice și distrugătoare care a revărsat asupra civilizației europene a timpului atâta sanguinară sete de nimicire.

Astfel cu peste două mii de ani înainte ca Atila să se fi înfățișat înaintea Romei și a papei Leon I-ii. Italia făcuse cunoștință cu o invazie a unuia sau mai multor popoare turanice.

Astfel descoperirile istorice modifică din ce în ce mai mult concepția strămtă ce o avem noi despre întâmplările istorice pe care suntem obișnuiți să le măsurăm după cele două trei mii de ani și numai în lumina tradiției păstrate. În lungul timp de mii și mii de ani însă ce stă ca o imensă gură neagră insondabilă, oare de câteori nu s'ar fi repetat invaziile pe care noi le cunoaștem?

*

Dar o altă chestiune ne ispitește?... A fost acest neam al etruscilor un popor foarte bogat. Judecând după olăria bogată de origine greacă ce se găsește în ruinile etrusce, după amintirile literare rămase dela romani despre ei și după resturile lor monumentale, ei au avut o intensă viață politică și culturală, au avut raporturi, de sigur de supremație, asupra romanilor și raporturi comerciale cu grecii; ei bine cum de nu au lăsat nici o urmă în limba, în literatura, în sufletul roman? Ce fel de popor a fost acesta care a trecut prin această lume străin până în așa grad de cei mai apropiați vecini ai săi, încât nici un cuvânt să nu lase în limba lor, astfel că dacă nu s'ar fi cunoscut după sute de ani în urmă popoarele finougrice de astăzi, pe vecie ar fi rămas mute inscripțiile lor?...

Ei bine la această întrebare, acumă după lumina ce o aruncă d. Martha asupra lor, noi românii cari avem prilejul să apreciem de aproape felul de a fi al poporului, cu care astăzi d. Martha ni-i arată ca înrușiți, putem da un răspuns oarecum din experiență.

De vină a fost de sigur firea lor, felul de a fi special al popoarelor turanice. Iată sunt 1000 de ani de când trăim în cele mai apropiate raporturi cu ungurii. Intru cât s'au putut ei apropia de sufletul nostru și al popoarelor supuse lor? Dacă printr'o fatalitate istorică raporturile politice s'ar schimba, ce ar rămâne, din punct de vedere etnic, ca amintire din viața maghiarilor pe aceste țărâmurii?

Astfel istoria în liniile ei sufletești fundamentale este vecinic aceiași. Acum 3000 de ani turanii din Italia centrală perzând puterea politică au trebuit să dispară în fața disciplinei și a calităților superioare latine, tocmai pentru-că au făcut totul ca să rămâie dușmani, sufletește, față de latini. Dacă în loc de raporturi de dușmanie, etruscii de atunci ar fi știut alt-fel să se poarte față de romani, cine știe dacă mica Romă n'ar fi ajuns vre-o anexă etruscă și dacă înfățișarea lumii nu ar fi fost alta acum?

Astăzi când fatalitatea face ca niște urmași ai Romei să se întâlnească din nou în raporturi identice cu un alt neam hunic, e locul să medităm asupra acestui adevăr istoric și mai mult ca ori-care sunt datorii să mediteze maghiarii.

Noi nu dorim dispariția lor dar este un adevăr că cine seamănă vânt culege furtună. Iar noi în vitorul neamului nostru avem toată încrederea.

Argumente dureroase în viața românilor din Ungaria.

Să mi se dea voie să mă bucur, dar din toată inima, de două nenorociri ce s'au întâmplat românilor de sub coroana bunului Sfânt Ștefan, cel care, precum se știe, era prietenul înaintea de vreme al naționalităților.

Cea dintâiu e izgonirea din seminariul romano-catolic dela Oradea-mare a unui mare număr de seminariști români „greco-catolici”, adevărată turturor școlărilor de neamul nostru. Un pedagog, om al lui Dumnezeu, ca unul ce era cleric, s'a indignat auzind pe un elev vorbind românește, — „lătrând în valahă”, vreau să zic — la căpătâiul unui prieten de același neam. Profesorii, înștiințați, au oprit această scârboasă limbă, în care totuși, cu voia Sfântului părinte dela Roma, de două veacuri și mai bine se cântă în bisericile unite ale românilor laudele lui Dumnezeu. Directorul, un episcop în partibus, Lányi, a fost tot așa de hotărât în izgonirea graiului acelor fii ai lui Dumnezeu de calitate inferioară, mai inferioară de cât credincioșii de odinioară, de prin cine știe ce colț de Asie, ai diecesei sale. Episcopul din partea locului a întărit măsura pedepsitoare prin care seminariul maghiar era curățit de aceste odrasle ale sălbatecilor.

Eu am zis însă, fără să mă duc cu telegrama menită să apară apoi la gazetă: bine că s'a întâmplat așa! Numai exemple așa de căinoase ale neamului pot incredința pe atâția fruntași români uniți că legătura prin primirea celor „patru puncte” de osebire față de ortodoxia noastră „schismatică” sunt mult mai puțin lucru decât dușmănia firească a două neamuri, care totdeauna și-au stat față în față și care au de împărțit același pământ. Numai dovezi de ură așa de pălășă pot să scoată din unele îndărătnice capete tari creștia, mai rea decât aceea cu privire la Sfântul Duh, că în veacul nostru poate unii pe oameni cu sinceritate și trăinicie altceva decât aceeași limbă, același gând, aceleași vechi și veșnice tradiții, aceleași amintiri sfinte.

Și iată că, în același timp, se îngăduie, dela Roma, ungușilor să facă o episcopie prin stepa haiducilor dela Tisa pentru „greco-catolicii maghiari”, ceea ce înseamnă pentru românii uniți, cari pe la Dobrișin ca și pe la Brețc în secuime și-au uitat limba. Se știe de mult că intenția există și că nu va fi perdată din vedere de aceia cărora li-a răsarit în minte. Dar de un lucru nu se îndoaia românii: de bunătatea, nepărțirea ba chiar de ocrotirea deosebită a Papei, care, din Roma lui, se îngrijește de viața și fericirea „colonilor romani ai lui Traian”. Și iată că Papa se învoiește la cererea ministerului ungușesc. Până acumă nu i-s'au trimis telegrame indignate, dar episcopii uniți s'au strâns în Sinod la Blaj pentru a lua o atitudine. Holdrirea e frumoasă, dar ea nu va emoționa pe românii în hlamidă albă pontificată și în purpură de cardinali. Și nu-i poate emoționa: și acolo e un interes, un interes lumesc, care observă, cântărește și satisface pe cel mai tare.

„Ne-a părăsit Impăratul”, s'a strigat de atâtea ori, cum se va striga mâine, când va fi celalalt împărat al speranțelor noastre. „Ne-a părăsit Papa!”, se strigă azi. Fericit sufletul nevinovat care se poate mânia, în această lume de luptă înverșunată a puterilor, de „părăsiri” și „trădări” ca acestea.

Un singur lucru trebuie să ne îngrijească: părăsirea noastră de noi înșine. Și ea se va întâmpla cu atât mai puțin, cu cât ceilalți, „părăsindu-ne”, ne vor învăța să desbrăcăm odată veșmântul cerșetorului!

N. Iorga.

O apropiere între cehi și germani în pertractările de pace în Boemia. Ziarului „Neue Freie Presse” i-se comunică din o sursă bine informată următoarele: Cu privire la împărțirea în secțiuni a comitetului țării — după știrile din Praga — s'a ajuns în adevăr la o apropiere între germani și cehi. Tot astfel este probabilă o înțelegere cu privire la hotărârea orânduielii țării.

Din cauza aceasta peste tot nu s'a intrat în pertractările meritorice asupra chestiei de limbă. S'a fost adresat în privința aceasta și la locurile juridice competente din Viena, dar fără rezultat. Lipsesc cu totul condițiile legale și de drept, pe baza căreia să se recunoască cel puțin principalul punct de vedere a cehilor. Peste Ș-ul 13, despre procedura generală la judecătoria nu se va putea trece așa ușor cu vederea. O aplanare a diferențe-

lor în privința limbii se va ajunge cu greu, fără de a se modifica legea introductivă cu privire la procedura judecătorească civilă, după care procedura judecătorească Josefina va rămâne în vigoare.

*

Campanie electorală în Grecia. Se fac diverse prognosticuri asupra viitoarelor alegeri parlamentare, care urmează după dizolvarea adunării revizioniste. Presa de opoziție este de părere, ca Venizelos, șeful partidului liberal, va ieși tare înfrânt din această afacere. Alte ziare — firește de opoziție, — sunt și mai pesimiste asupra soartei ce așteaptă pe Venizelos.

După foile ministeriale însă situația guvernului ar fi strălucită.

Venizelos ar avea după aceste foi să se aleagă cu o majoritate strălucită așa cum nu a avut-o până acumă nici un guvern în Grecia. Nu știm ce va ieși din toate acestea. Fapt este, că Venizelos se bucură de multă popularitate în clasele de mijloc din Grecia, care aprobă guvernarea lui autoritară și ordinea introdusă în administrație.

În schimb este dușmănit de moarte de către politicianii nărăviți a căror sistem politic de a declama în opoziție exaltând vitejia și gloria Eladei spre a excita șovinismul plebei și de a baneruta la guvern, a suferit o grea eclipsă prin o acțiune guvernamentală plină de realizm a cretanului practic care este Venizelos.

Aceasta explică și blocul de opoziție ce s'a format din toate partidele de politica din Grecia împotriva insularului.

Sunt svârcoliri îndărătnice a le politicizării împotriva unui curent nou. Va învinge? Va fi învins? Este o întrebare al cărui răspuns înseamnă asanarea sau continuarea desfrâului în viața Greciei.

*

Supremația politică a junilor turci. Partidul june turc s'a ales cu o serioasă lecțiune de pe urma celor trei ani de viață parlamentară. Un redactor al unei foaie franceze care apare la Salonica, unde se știe, că este sediul comitetului june turc intervievând pe un fruntaș al acestui comitet, a primit următoarele declarații:

„Vom cere dela candidații noștri la noile alegeri garanții mai pozitive. În ultima cameră din 220 de deputați câți număra partidul în cameră, 180 au trecut în opoziție. Această lecție nu va fi pierdută. Candidații care vor solicita votul nostru vor trebui mai întâi să jure, că vor accepta fără rezervă programul nostru. Acest jurământ va fi valabil pe tot timpul legislaturii. Starea de lucruri care va rezulta nu va avea nici o aparență de constituționalism, de fapt ar fi un absolutism curat. Experiența a dovedit, că educația politică a poporului otoman este încă la începutul ei, deputații vin la cameră fără a fi studiat nici un proiect.

Ne trebuie dar — a spus același personaj — un guvern capabil de a-și impune voința deputaților, astfel, că incapacitatea lor să nu mai constituie un obstacol de muncă față de cameră.

În chestia procesului de agitație al preotului din Dob.

Primim următoarele:

Fiindcă în ziarele maghiare se vestește despre subscrierul, că am fost osândit de Tabla reg. din Dobrișin pentru agitație, adevărat atătare contra națiunii maghiare, vă rog, să binevoiți a aduce la cunoștința publicului român, că eu prin aceea am atătat contra națiunii maghiare și a statului pe credincioșii mei gr. cat. din Dob, că în biserică la finea sf. liturgii mi-am instruat poporul și îndeosebi pe părinții, ca să îndemne pe fiii lor, elevii de școală și mai ales pe aceia, cari umblă la școala de stat, ca acasă la vatra părintească să se roage lui Dumnezeu rugăciunile în limba lor maternă, și întrucât se apropie anul nou 1911, încât unul sau altul s'ar provide cu calendar pe acest an, să fie cu băgare de seamă la cumpăraturile acestora, căci se află și de acele, în cari ne sunt batjocurite limba, neamul și credința noastră, și se mai află și de acelea, cari învenineză moravurile bune, și încât se află calendare românești, să-și cumpere de cele românești, căci și așa alții de alt neam, ungurii și alții nu le vor cumpăra acestea, dacă nu le vom cumpăra noi românii.

Litere - Arte - Științe

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

— Urmare —

8. i—i—i—ii.

Astfel nu vom mai sta la 'ndoială, cum să scriem pe i și în alte cuvinte.

Astăzi se scrie: viu—vii (verbul), viu — vii — vii (adjectivul); noi vom scrie viū—vi—vii și tot așa: fiū—fi—fii (nu fiu—fii—fii). Astăzi se scriu verbele următoare astfel: a ști chiar greșit a ști), tu știi, tu vii, tu ții, a fi (greșit a fi), fii bun; noi le-am scrie: a ști, tu ști, tu vi, tu ții, a fi, fi bun. Și tot astfel: pusti — pusti — a pustii, prăvăli — a prăvăli — prăvălii, industri — industriei, a călători — călători — călători — călători, drojdi — drojdiile, lefegi — lefegiilor, porți — porți — porțiilor — porțile — porți, boferi — boferi — boferilor — boferiilor, suferi — suferi — zări — zări — zări — zării, *)

9. ia — ea — ia.

ia și ea sânt diftongi, cum sânt și ie, au, oa, ai etc. Văzând oamenii că diftongii și triftongii se scriu numai cu semnele obicinuite la scrierea vocalelor, au dat definiția lor astfel: diftongul și triftongul sânt grupe de două ori trei vocale, cari se rostesc într-o singură silabă (vi-iața, tră-iau). De fapt însă — și după expunerile noastre de mai înainte oricine va înțelege definiția ce-o dăm noi — triftongii și diftongii sânt grupe de două ori trei sunete, între cari unul este vocală.

Vocala în cei doi diftongi ia și ea este a. Deosebirea între ei o fac celelalte două sunete i și e. Atunci ni-se impune răspunsul la următoarea întrebare: există amândoi acești diftongi, și se face deosebire între ei?

Academia îi recunoaște pe amândoi și face deosebire între ei. „Diftongul ea se scrie ea (nu é)“ se zice la pag. 6 a „Regulelor“ și la pag. 7 „se scrie cu iă terminațiunea pers. a 3-a a imperfectului verbelor terminate la infinitiv în i, săriă“. La vocala a găsim scrise exemplele: vedea, auziă. Și în alte publicații*): Caragiale: iia (cămașa țerănească). Memoriile Academiei: adăpostiau — îndoeală, evreească (se scrie însă evreiesc), îndoeală — Baia, pregătească — pregătau, coboriă (Pop, Dicționar: coboră). Convorbiri: scrieau, vorbeau, auzea, dăruca, trebuia. (cf. regula Academiei) ideia (intr-altă revistă am găsit ideea, iar d. Agârbiceanu scrie odată adjectivul ideală așa: ideială) — idea (Bogdan-Duică). Sextil Pușcariu: nuia—nuearcă, ulciur—ulcea (Dicționarul etimologic), chiag—chează, ghiară—gheată, piatră,—gheabă, ciată—ceapă (deși în aceste 10 cuvinte din urmă nu este diftong). D. Anghel: periea, plutea, găsea, abia, Flacăra: priviam, se opria — se pierdea, citea. Persoana a treia a prezintei verbului a lua (ia) o scriu câteodată așa: d. Iorga: iea, să iea, d. Bogdan-Duică: se iea, Academia (publicații: să le iea, să iea. Un ziar scrie acelei, însă aceleleași. Și de când cu titlul revistei Vieța Nouă parecă toată lumea caută să întrebuințeze vorba aceasta, ca să o poa-ă scrie cu iea: vieța, fiindcă nu-i ajunge cu ia: viața.

Așadar — după dovezile în scris ale tuturor — există doi diftongi, diftongul ia și diftongul ea. Dar aceleași dovezi scrise ale tuturor mai dovedesc încă ceva: că lumea nu face deosebirea constatată; sau că nu vrea s-o facă, sau că nu știe s-o facă, sau — și aceasta este părerea mea — nu poate să o facă, fiindcă nu există o deosebire atât de mare între diftongii ia și ea, încât omul să o poată prinde numai cu ajutorul auzului.

Dar în sfârșit, dacă admiti deosebirea, trebuie să fixezi anumite norme — câte se pot fixa, — după cari se scriu odată cu ia, altădată cu ea. Vom încerca să facem noi aceasta. Dar ca s-o putem face, și ca să fie norme bine stabilite, trebuie să ne luăm refugiu la etimologie, în marginile limbii

*) Corăspund formelor de azi: suferi — suferi — zări — zării — zări — zării.

fiind, fiindcă, neștiință, cavalerestl, pitoreștl, copilăreștl etc.

*) a(cei ne permitem câteva citații de nume, lăsând răspunderea în sama corectorilor.

Aceasta este legea în trăsăturile ei generale, și motivele cari o îndreptătesc — și credem a fi, pentru România, o reformă norocoasă.

*

Să reamintim, că în urma regretatului conflict atât de neplăcut și de vătămător, care s'a petrecut în sânul bisericii, mitropolitul primat și episcopul de Roman au trebuit să se retragă din scaunele lor pentru a reveni pacea în biserică. Curând apoi deveni vacant un al treilea scaun, prin moartea neașteptată a episcopului de Argeș.

Marele colegiu, în ziua de 4 februarie, a ales în scaunul dela Argeș, pe P. S. Sa Calist, iar în cel dela Roman pe P. S. Sa Teodosie.

Ieri s'a ținut la Cameră o consfătuire a majorităților parlamentare pentru a se desemna un candidat pentru scaunul de mitropolit primat. Ministrul instrucțiunii recomandă pe P. S. Sa Conon al Hușilor, ca cel mai vechi episcop și ca om de o valoare morală superioară. D-se roagă pe membri marelui colegiu să facă alegerea aceasta.

Alegerea de mitropolit se va face la 14 februarie.

S'a făcut investitura celor doi episcopi, de Argeș și Roman, cu toată pompa convenită.

Serviciu religios la mitropolie; cortegiu spre palatul regal: cei doi episcopi aleși sunt însoțiți de mitropolitul Moldovei și Sucevei, de delegațiunii ale corpurilor legiuitoare cu președinții acestora, cu două plutoane de cavalerie; la palat, în sala cea mare a Tronului; la stânga Tronului: președinții Senatului și Camerei cu delegațiunile și mai în fund: ofițerii superiori ai capitalei; la dreapta Tronului: consiliul de miniștri; episcopii, consistoriul și Sf. Sinod, apoi cartea de casație, de apel, etc; apariția regelui însoțit de prințul moștenitor și prințul Carol; încredințarea de către rege a căreii episcopale celor aleși; cuvântările celor doi episcopi și un răspuns frumos al regelui; în sfârșit înapoierea la mitropolie, unde s'a încheiat serbătorea printr'o scurtă rugăciune și o recepție.

*

Azi, s'a depus pe biroul camerei proiectul de buget general al statului pe exercițiul 1912—1913.

Venitele, pentru exercițiul apropiat, sunt evaluate la 505 milioane lei, cecace însemnează 27 milioane în plus față de venitele exercițiului în curs. Bugetul exercițiului 1910—11, a produs un excedent de 59 milioane și bugetele celor cinci exerciții anterioare s'au soldat cu un excedent anual mediu de 50 milioane. Exercițiul în curs are apoi promite un excedent foarte mare.

Această stare infloritoare a finanțelor țării a permis guvernului să facă atâtea ușurări claselor sărace, să răsplătească mai drept munca învățătorilor, profesorilor, a diferiților funcționari; să se crească cheltueli, cari erau de mult necesare de altfel, la diferitele departamente; să se ia măsuri pentru ridicarea palatului pentru senat, pentru adăogarea unei aripi noi la palatul universității etc.

Correspondent

— Ziarul „Românul“ și foaia poporală „Poporul Român“ se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc“ și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboselă dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Românul“.

românești. Și „Regulele“ Academiei au primit acest punct de orientare, când stabilesc scrierea imperfectului verbelor terminate la infinitiv în — e și — ea cu diftongul ea, iar a celor terminate la infinitiv în — i cu diftongul ia.

Terenul pe care ne găsim, nu este prea sigur.

Căci voind să scriu cuvântul momeală, mă voi orienta după formele momesc—momești și voi scrie deci cu ea, ori mă voi orienta după formele a momi, momiai și voi scrie atunci cu ia, momială. Ori voi stabili norma: sufixul—cală se scrie cu ea! dar atunci ce fac cu cuvintele: croială, învoială, pe cari m'am obicinuit să le scriu cu i (fiindcă zic cro-iesc, învo-iesc)? Le voi scrie croeală, învoeală? Voi scrie rostească ori rostiască (căci zic rostesc, rostești, dar și a roști, rostim, rostian)? Ori câte reguli vei face, vor rămânea totuș multe cuvinte, cari nu se vor putea supune regulilor și pe cari omul le va scrie după bunul plac.

Dar fie; să încercăm totuș pe aceste baze normarea.

a) Primim norma fixată de Academie în ce privește scrierea formelor verbale, dar nu o mărșinim numai la imperfect, ci ne vom orienta după i s'au e (ca) al infinitivului la scrierea tuturor formelor verbului și ale cuvintelor înrudite. Voi scrie deci: îndoială, învoială, adăugiau, numiau, a rămânea, a părea, a ținea, a dispărea, a i-se părea, aduceau, puneau, păstrează etc. și să predea (a predă).

b) Și fiind vorba de scrierea diftongului ia, chestiunea se prezintă ușor atunci, când acest diftong s-a născut din scurtarea duratei lui i (ca vocală) înaintea vocalei a, ca în cuvintele — în versuri trebuie să se citească adeseori așa — împrăștiat, apropiat, fotografiat (cetite: împrăștiat, fotografiat, apropiat).

c) Dar atunci nu mai încapă nici o îndoială, că vom scrie cu ia, când ia nu e diftong, ci formează două silabe, cari se rostesc astfel: i-ia. De exemplu în cuvinte ca: ediția, viața, (nu ediția, vieța), inscripția, diferențiere, monografia, uncială, părcălăbia, seria, linia, oficial, Măria, Maria, a adia, material, a subția, a studiă, terțiar, meridian, aerian.

d) Când diftongul ia începe silaba, precedată de o vocală, îl vom scrie iarăș ia: voia, băiat, Baia, a treia, căruia, căreia, acestuia, acesteia, etc...

e) Terminațiunea substantivelor și adjective-lor feminine o vom scrie cu ea: partea, clădirea, armarea valoarea, a linierea, scăderea, proiectarea, începerea, terminațiunea darea, vremea, cetatea vechea.

f) perdea, stea, mărgea, buceea, vergea, șosea, belea.

g) Vom scrie pitorească, bătrânească, cavalerescă, hoțescă (căci: pitoresc, cavaleresc dar îmbătrâniă, hoțiă (căci: a hoți.)

h) Unde cuvinte de origine străină le scriem cu ea: leal, real, ideia, Crimeea, crează (sânt două silabe, le-al, real etc.) Se scrie însă și ideia, Crimeia (nu Crimeea), creiază, și este mai bine așa, decât numai cu ea.

i) Scriem verbul ia (el ia mere, ea ia mere) cu i, deci ia; iar pronumele personal ea (nu el, ci ea a fost acasă) cu e, deci ea.

l) Formele pronumelor acel acest: acel — aceluia — acci — aceia; acelaș — aceluiaș — aceiași — aceluiași *); aceea — acelei; aceea — *) i (acelora-și) din-și este terminațiunea pluralului. aceleia — acelea; aceeaș — aceleiaș — aceleiași; acelaș — aceluiaș aceiași.

acesta — acestuia — aceștia; aceasta — acesteia — aceștea;

cealaltă, — cealaltă cecace; de aceea pentru aceea;

Și cu toate aceste zece (10) norme — poate mai lipsește una —, va trebui să ne orientăm nu mai după tradiție și după obiceiul când vom scrie:

iar (nu ear), iarnă, iarăș, chiar, chiamă, abia, amiază, să iasă, piatră, însă:

ea, țeara (= țara), caleasca, Popeasca, ceată, ceartă, gheaba, iveală, deal (delușcan), dreptă (drept).

Acum vom da deslegarea acestei încurcate probleme, după sistemul fonetic.

Eu pot roști și auziu, și auzea, și pierdea, și

pierdia, putia, driapta, scăderia, croeală, indoeală; deci când cu un i, când cu un e consonantic. Dar cuvintele astfel rostite nu mai sunt cuvintele ce se aud când îți o vorbire, când conversezi, când citești proză ori versuri. În adevărata vorbire va fi greu, foarte greu, să observi deosebirea între ia și ea.

De aceea deosebirea aceasta — chiar dacă ea există și dacă n-ar fi condiționată numai de mediul fonetic! — nu are nici-o valoare practică. Ea se poate trece cu vederea într-un sistem ortografic, care vrea să fie în rându-nțaiu fonetic și-n rândul al doilea simplu și practic.

Vom elimina deci din alfabetul fonetic diftongul ea și ne vom folosi la scriere numai de diftongul ia, scris Ia.

Atunci vor dispărea ca prin farmec toate cele 10—11 reguli fixate mai înainte și vom rămâne cu una singură: Unde sunetele i și a formează un diftong, acesta se va scrie așa:

Ia sau ai.

Vom scrie deci — iau exemple din fiecare grupă de mai sus de supt 1—10 — punia, imprăștiat (când ea este diftong!) aerian, voia (voia); aia, aceia, acelia, acelaș, aciasta, aceștia*); ția, callasca, popiasca, ciata, clarta, ghlaba (dar: ghilemele) Gheorghe, ghem) dial, ivială, driapta.

Și vrând să fiu consecvent până la sfârșit, termin acest capitol cerând iertare tuturor foștilor și viitorilor mei elevi, cari au căpătat și vor mai căpăta secunde, fiindcă scriu ția, dial, driapta și nu țeara, deal, dreapta. Bății de ei, cât au să sufere de dragul etimologiei! Dar nu face nimic. Și eu, mi-se pare am avut odată secundă, fiindcă am scris ca ei. Dar urmarea iat-o: acum știu scrie și într'un fel și într'altul — când vreau. Iar ei ar trebui să vrea de-acuma să știe scrie în amândouă felurile: după ortografia Academiei și după sistemul fonetic.

(Va urma.)

Păreri despre contele Aehrenthal.

I.

„De mortuis nihil nisi bene“. Adecă, despre cei morți să nu vorbim cu răutate. Dar a spune adevărul suntem între toate împrejurările îndreptățiți și datorii.

Boala care a repus pe ministrul de externe al monarhiei austro-ungare este dintre acelea careucid încet și sigur; ani de-a rândul se destramă mereu-mereu puterile, organismul își pierde înaintea de timp elasticitatea, facultățile intelectuale se pălesc, voința rămâne, fără forțe; sângele se descompune tot mai mult, și știința medicală de astăzi nu e în stare a provoca o regenerare, chiar nici măcar a opri procesul. În acești doi ani din urmă contele Aehrenthal (deși, născut la 1854, era încă departe de a implini anul 60) n'a mai fost omul de altădată.

Imprejurarea aceasta este a se considera la judecarea politicii sale în fazele ei mai noi.

Contele Aehrenthal n'a găsit mijloc de a se apropia de Rusia, care a rămas indignată pentru felul (ori însuș faptul?) adnexiunii. Relațiunile diplomatice între cele două state s'au întrerupt cu desăvârșire. Țarul face ocol mare pentru a nu atinge pământul Austro-Ungariei în drumul său spre Italia. Isvolschi aruncă învinuiri grave colegului său din monarhie. Ministrul nostru de externe stă neputincios în fața evenimentelor.

Alianța-triplă e scadentă. Opinia publică e neorientată, ministrul de externe însuși pare a nu fi convins firm, că ce are să facă, și în această atitudine flotantă e departe de a putea sugera țării direcțiunea politicii sale. Italia devine bănuitoare și găsește pretext de a-și întări frontiera. Tonul cum se scrie despre expediția sa în Africa, o enervează, și face reproșuri de dușmănie. În

*) corespund formelor de azi: aceea, aceea, acelea, aceeaș, aceasta, aceștia.

sfârșit contele Aehrenthal își mărturisește credința sa cătră alianță, atât de neistet, că ajunge în conflict cu acela, fără care întreagă diplomația era o întreprindere vagă: cu generalul Conrad von Hötendorf, șeful statului major al armatei, și perde toată încrederea arhiducelui moștenitor și simpatia unei bune părți dintre cetățeni. În schimb asupra Italiei n'a făcut nici o impresie.

Germania însă e foarte nemulțumită, pentru ținuta echivocă a monarhiei față de conflictul marocan. De nenumărate ori s'a adus aminte, că ce altă atitudine a dovedit Austro-Ungaria, secundantul brilliant, față de Germania, la conferința dela Algesiras, deși atunci încă nu erau serviciile mari ce a adus imperiul german aliatei sale pe vremea situațiunei critice din cauza adnexiunei. (În realitate, nu Germania singură a decis atunci aplanarea pacinică a conflictului).

Iată tot atâtea eșecuri grave în politica sa față de puterile cu care monarhia austro-ungară trebuie să țină relațiuni continue. Cu statele mai mici din vecinătatea, care au și ele rostul lor la cutare moment, n'a ajuns contele Aehrenthal în raporturi care se arate cea deosebită abilitate diplomatică care chiar aci avea prilej a se manifesta; cu nimic n'a dovedit că e conștiu de însemnătatea României în cazuri hotărâtoare; Turcilor li-s'a făcut suspect de a nu fi străin de mișcarea albaneză; Bulgarii l-au exploatat, Montenegrinii asemenea; urgisit de Sârbi, după scandalul actelor falsificate (procesul Friedjung) nu le-a mai putut impune deloc.

Iar în relațiunile cu popoarele monarhiei, după ce a avut la început încrederea și respectul celor mai buni, ca om rece, cumpătat, prudent și cu măsură, mai târziu fără motiv inteligibil, a comis greșala banală de a se arunca în brațele maghiarilor, și probabil numai pentru a se ști scutit de atacuri din partea lor, a început a-i cuprinde cu concesii necerute și a le face bucuria de a-și alege dintre ei pe cei doi, secretari de stat din ministerul său, pe lângă mulți alții plasați la câte reprezentanțe avem în străinătate. Toate speranțele ce legaseră de el bărbații politici sinceri devotați pentru viitorul monarhiei habsburgice, s'au stins deodată, la toate neamurile, firește afară de favoriții săi.

Rămâne acum epoca dintâi, cea dela venirea sa în palatul de pe Ballhausplatz. O, aceasta este mai glorioasă, având la activ adnectarea Bosniei și Herțegovinei, — un fapt incontestabil cu care puțini politicieni se pot mandri, căci la câți le este dat a spori țara lor cu asemenea teritorii?

Fără doar și poate acest eveniment istoric va rămâne sub numele contelui Aehrenthal; dar nu fără următoarele constatări: Legarea celor două provincie de monarhia Habsburgilor era de mult decisă și aceasta se știa. Mișcările din Turcia au impus o tranșare de urgență. Se reclama un diplomat și un general pentru această afacere. Șeful statului major, baronul Beck, a fost înlocuit deci ca cel mai mare strateg al monarhiei, Conrad von Hötendorf; iar în locul contelui Agenor Goluchowski a venit ambasadorul dela Petersburg, Alois Lexa von Aehrenthal, atunci numai baron. Generalul Conrad s'a achitat de misiunea sa în cunoscutul mod uimitor; prin excelentul sistem de apărare ce a evocat ca din pământ, a făcut imposibil războiul ce atât de sigur amenințase să eclateze.

Ministrul de externe a avut și dânsul succesul său diplomatic; dar pare că altcum decât cum și-l închipuise: plătind despăgubire de 52 milioane Turciei și cheltuind 200 milioane cu mobilizarea; să nu computăm aci cele 300 milioane date atunci pe echipări și armamente ce au rămas. Dar, lucrul principal, Bosnia și Herțegovina au fost atașate monarhiei. Aehrenthal a fost numit conte, opinia publică a început a se încălzi, scepticismul a dispărut, și s'a vorbit pretutindeni cu foc de Austria jună; iar armata și-a recăstigat acea încredere în sine, fără care nu se dau învingeri.

Această regenerare în suflet și în arme a celor chemați la apărarea țării, a perzistat; celelalte

flacări s'au potolit deatunci, însuș Aehrenthal a uitat primul acest moment de mărire, care avea să rămână unicul în cariera sa de diplomat și în viața sa de om atât de timpuriu sfârșită.

Iată păreriile unui privitor, sine ira et studio. În un al doilea articol vom arăta cum judecă alții. (n.)

CURIOSITĂȚI

Din minunățiile deochiului.

Intr'un studiu al unuia U. S. Surya Prahas Rao, apărut în publicația „Hindou Spiritual Magazine“ se fac povestiri într'adevăr groaznice asupra deochiului.

După ce a citat exemplul unui țăran francez, care omora scurt pe loc pasările numai îndreptându-și privirea asupra lor, povestește istoria într'adevăr macabră a unui cântăreț dela operă, numit Massol, care a fost foarte popular la Paris sub al II-lea Imperiu.

Împreună cu o voce de un timbru minunat el unia darul de omorător de a fulgera orice persoană asupra căreia își îndrepta un strop din fluידul teribilei sale priviri. În cursul reprezentației operei, Carol al VI-lea, groznicul cântăreț ar fi fulgerat mai întâi pe un mecanic, ce se găsea în culise, pe șeful orhestrei și pe un comerciant din Marsilia, care era în trecere la Paris. Teroarea ce ar fi urmat și care amenința să golească sala în timpul reprezentațiilor lui Carol al VI-lea a avut de urmare retragerea acestei opere.

Deochiul, spune mai departe autorul e cunoscut la indieni supt numele de „Tratake Ioga“ și poate folosi mult celor ce știu să-l practice.

*

Noi specii de animale.

Cei ce credeau că forma terestră este destul de bine cunoscută sau îngelat. Din misteriosul Tibet care a provocat atâtea surprize ne vine și de astă dată specii noi de animale și nu dintre cele mici, din lumea insectelor și a peștilor sau a altor viețuitoare neînsemnate, ci animale vertebrate destul de mari a căror existență nici nu era bănuită.

Unul numit „budorca taxicolor mitchelli“ după numele d-lui Mason Mitchell, care l'a descoperit, este un rumegător cu părul cenușiu având oare-care asemănare cu takinul, alt animal propriu acestei țări al cărui păr este galben aurii.

Alt animal este „telis temmenincki mitchelli“, este o specie de pisică sălbatecă roșie pe de întregul.

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 Martie n. 1912.

„Păcate naționale“

În articolul apărut în „Luceafărul“ sub acest titlu, autorul acuză pe politicianii noștri, că sunt „incapabili de o concepție superioară“ în politică, că sunt prea rutinați în practicarea unei activități politice ieftine și sterpe...

După cât știm autorul articolului e d. Tăslăuanu. Am vrea deci să știm, când și unde și-a dezvoltat omul acesta „concepțiile superioare“, unde-i sunt studiile sau faptele politice, cari să-i dea competența și dreptul să vorbească de sns și să păsească cu astfel de acuze. Căci a arunca o frază învâțată de rost, de asta e capabil orice „papagal dela fîtuicile noastre“.

De nu e aceasta grandemanie și îngâmfare — spuneti-mi cum să-i zicem.

Ce privește insultele aduse „fruntașilor“ în acel articol — cei insultați se bucură de cinstea tuturor românilor cu minte și inimă, e deci sub demnitatea lor să reflecteze la „păcatele naționale“ ale d-lui Tăslăuanu. Ele sunt atestate despre nivelul cultural a d-lui secretar al II-lea, al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român!

I. Corbu.

Nouă Birkenheur Miklós
Arad, strada Deák-Ferenc 40|a.
prăvălie! (vis-à-vis) cu hotelul „Vas“. Telefon 890).
Se primește un învățacel cu purtare bună.

Recomandă noua sa prăvălie de spîrerie, deserturi, care pe baza experiențelor făcute din timp de mai mulți ani, a provăzut-o corespunzător pretenziunilor timpului de acum, pentru trebuințele tuturor. Are în prăvălie orșicând șonecă proaspătă de Praga, mezeluri alese în felii, toffelul de cașuri gustoase, precum și coniacuri și licheruri, fructe de sud, orange roșii și mere din Tirol.

Nouă
prăvălie!

Gheorghe Coșbuc în Arad. De o săptămână, autorul senin al „Baladelor” și „Firelor de tort” e al nostru, numai al nostru al arădanilor. Ca un simbol al păcii, el, cel ce n'a venit s'o facă, ci să se bucure de pace străbate prin mulțimea aceasta de străini.

Traducerea Odiseei — în volum. Traducerea marelui epopei clasice, săvârșită de maestrul Gheorghe Coșbuc, începe a se tipări astăzi în atelierele și în editura „Concordiei”.

Ea se va pune în vânzare la toate librăriile de aici și din România — și va costa exemplarul 3 coroane și 50 fileri aici și 4 lei în regat.

Se poate procura și direct dela administrația „Românului”.

„Argumente dureroase în viața românilor din Ungaria.” Articolul acesta (pagina IV a acestui număr) este reprodus din — „Neamul Românesc”.

„Societate pentru fond de teatru” în Oradea-mare. Comitetul filial al „Societății pentru fond de teatru român” din Oradea-mare, în adunarea generală ținută în 25 l. c. s'a reorganizat în modul următor:

Președinte: dr. Demetriu Kiss, avocat; secretar: Marcel L. Jourca, casierul „Bihorenei”; casar: Ioachim Marta, funcționar la banca „Bihoreana” și și încă 15 bărbați de frunte din societatea românească din Oradea cari totdeauna au fost în fruntea manifestațiilor noastre culturale și sociale. Le dorim succese sublime. — N.

Studentii și balul coloniei austro-ungare din România. În vederea balului coloniei austro-ungare, a domnit marți o vie agitație între studenții din capitală, cari plănuiau o demonstrație în contra faptului, că se tolerează o serbare ungurească în Teatrul Național românesc.

Spre seară președinții societăților studentești din capitală s'au prezentat președintelui comitetului de organizare al balului, d. Steinbruch.

D-sa și-a luat angajament pe cuvânt de onoare, că nu se va arboră în sala Teatrului Național nici un drapel unguresc, că nu se va cânta sau dansa ceardașul sau alte cântece și dansuri ungurești.

Președinții societăților studentești declarându-se mulțumiți cu acest răspuns s'au retras în liniște.

Cu chipul acesta s'a renunțat la demonstrația plănuită.

Un senzațional articol al unui general francez despre flota aeriană franceză. În cercurile politice și militare provoacă mare senzație articolul publicat de generalul Maidrot într-o revistă militară.

În acest articol generalul Maidrot se încearcă a dovedi că, în cazul unui războiu franco-german, flota aeriană franceză ar putea împiedeca mobilizarea și marșul împotriva Franței al armatei germane.

Baloanele și aeroplanele franceze ar fi în stare să deterioreze prin materii explozibile cele opt poduri cari duc peste Rhin în așa fel încât să facă cu neputință trecerea peste ele a armatei germane.

De aceea generalul Maidrot, salută cu bucurie dezvoltarea continuă a flotei aeriene franceze.

Un atentat la Paris. Mercuri seara pe Place du Havre, sergentul polițist Garnier a vrut să facă un proces-verbal persoanelor dintr'un automobil care trântise pe mai multe persoane.

Călătorii au tras focuri de revolver în sergent care lovit mortal la piept a murit pe loc. Automobilul a fost urmărit, dar înzadar: până acum vinovații nu au putut fi prinși.

Societatea „Ortodoxă” din România. Se știe că societatea „Ortodoxă” a d-nelor române, pentru a putea înființa un institut de tinere fete care să fie crescute în deaproape în cultul religiei strămoșești, a organizat o mare loterie. Primele bilete au fost împărțite de către comitetul acestei societăți în luna mai 1911 și prima tragere se va face în mai curent 1912. Toate premiile în valoare de 100.000 de lei sunt depuse în efecte la Banca Națională din București.

În ceea ce privește institutul din strada Principatele Unite, societatea „Ortodoxă” a și semnat planurile unei aripi nouă de prelungire a localului,

planuri făcute de d-nul arhitect D. Hârjeu și aprobate de comitetul central. Cât despre construcție, ale cărei lucrări au și început, ea se va efectua de către d-nul Cezar Fantoli.

Un caz misterios lângă Văcărești, România. „Dimineața” de Marți scrie: Autoritățile militare s'au ocupat aseară, și în timpul nopții, de un caz, în jurul căruia planează un nepătruns mister.

Este vorba de un soldat, Nicolae Gheorghe Dumitru, din batalionul 2 pioneri, care a fost găsit împușcat la marginea pădurei Gălășteanu, din apropierea Văcăreștilor.

În câteva amănunte, pe cari le-am putut afla dela persoanele însărcinate cu cercetarea acestui caz.

Duminecă toată ziua, au făcut de gardă, la depozitul de furaj, mai mulți soldați din batalionul 2 pioneri.

Unul din ei, Nicolae Gheorghe Dumitru, a fost trimis să escorteze pe un deținut, Niculescu Constantin din regim. 6 Mihail-Viteazu, până la închisoare.

Soldatul luase cu el pușca și condica pe care trebuia să o prezinte comandantului închisoarei.

Seara, când s'a făcut apelul, s'a constatat lipsa soldatului Nicolae Gheorghe Dumitru.

La început s'a crezut că soldatul a plecat la el în sat — el își are părinți în comuna Gălășteanu din apropierea capitalei — să-și petreacă noaptea.

A doua zi observându-se din nou lipsa lui, au bănuit că s'a întâmplat ceva și au început imediat cercetările.

Ieri după amiază, mai mulți soldați au descoperit la marginea pădurei Gălășteanu din apropierea capitalei, cadavrul soldatului Nicolae G. Dumitru. Nenorocitul soldat era împușcat în piept.

Curios este faptul, că nu s'a găsit pușca soldatului.

Autoritățile militare fiind înștiințate au oprit în primul rând înmormântarea cadavrului și au început cercetările pentru lămurirea acestui mister.

Se caută a se stabili dacă la mijloc este o crimă: soldatul Nicolae Dumitru să fi fost împușcat de către deținut în drumul când era dus spre închisoare.

Se mai poate, iarăși, ca deținutul să fi fugit și soldatul Neculae Gh. Dumitru să se fi sinucis trăgându-și un glonț de pușcă în piept. Chiar dacă faptul s'ar fi întâmplat astfel, atunci cum rămâne cu dispariția puștei?

Se continuă cu facerea cercetărilor.

Fortificarea canalului Panama. Ministrul de războiu al Statelor unite a ordonat construirea unor importante fortificațiuni în oceanul Pacific, la intrarea canalului Panama, fortificațiuni cari sunt executate în cea mai mare taină.

Întreaga linie de fortificație e unică în felul ei, are dimensiuni uriașe și a înghițit colosale sume de bani.

Într'o construcție sigură împotriva ghiulelelor de tun, se află instalat un mare arsenal prevăzut cu tunurile cele mai grele și șrapnele de cel mai nou model.

Gura canalului dinspre marea Caraibilor va fi întărită și ea în acelaș mod.

Teroarea bandelor macedonene. Cunoscutul șef de bandă Ali Farnaki, ale cărui acte banditești de mai multă vreme regiunea Beratorului oraș, din Albania de mijloc este terorizată de a făcut cunoscut proprietarilor de fabrici de ulei că pentru fiecare încărcătură de ulei vor avea să-i verse câte 70 piastri.

Deoarece pentru moment pare exclusă posibilitatea ca autoritățile să reușească a pune mâna pe bandit, nu le-a rămas industriașilor altceva de făcut decât să se supună dorinței banditului și să se despăgubească apoi prin urcarea prețurilor uleiului.

Sfârșitul misiunii lui G. Constantin Nano la Roma. Regele României a primit, din partea regelui Italiei, o scrisoare drept răspuns la cea, care pune capăt misiunii ce d. Constantin G. Nano, îndeplinea ca trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al României la Roma.

Baronul Fasciotti, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Italiei, a remis regelui această scrisoare.

Dela „Petru Maior.” Ni se scrie: „Societ. „Petru Maior” în ședința sa generală extraordinară din 25/II st. n. a adus hotărârea de a se înscrie membru ordinar al „Asociațiunii p. lit. și cult. pop. român”.

Totodată a luat deciziunea să trimită 50 cor. „Asociațiunii”, ca din suma aceasta să fie înscriși membrii ajutători la „Astra” anume: pentru recumpărarea cununelor pe mormântul fostului ei membru onorar Ioan cav. de Pușcariu: 30 cor, și a fostului ei membru ordinar: Aurel Beleş: 20 cor. Pentru comitet: N. Căliman v. preș., George Ștefănică, secretar.

Manevrele imperiale vor fi în acest an la începutul lunii septembrie în Transilvania, între corpurile de armată VII (Timișoara) și XII (Sibiu). Cartierul principal al arhiducelui Francisc Ferdinand va fi întâi la Cluj, după aceea la Deva. Arhiducele moștenitor se va duce apoi în automobil la Brad și Abrud, și astfel va petrece un timp pe pământ curat românesc, în mijlocul poporului român credincios și devotat. Luptele decisive se vor da în Munții-Apuseni. Vor participa șase diviziuni de infanterie, patru brigade de cavalerie, 8 regimente de artilerie, o diviziune de artilerie volantă. Comandant al corpului de Timișoara va fi generalul Anton Seefranz, al celui de Sibiu generalul Köves.

Tragerea obligațiilor de câștig cu premie convertită dela „Banca Hipotecară Ungară” din 26 februarie a. c.

Dupăcum suntem avizați din partea institutului „Ustredna Banka Ucastinny Spolok” din Budapesta, V. Sas-u. 24 au fost următoarele obligațiuni sortate cu câștiguri mai însemnate:

Seria 1457 N-rul 85 și litera A și B, cu un câștig principal în suma de: 75.000 cor. Seria 1070 N-rul 58 și litera A și B, cu un câștig de 3000 cor. Seria 1122 N-rul 89 și litera A și B, Seria 1652 N-rul 12 și litera A și B și Seria 2035 N-rul 86 și litera A și B cu câte un câștig în sumă de 1500 cor.

Lozuri se pot cumpăra în tot momentul la „Ustredna Banka Ucastinny Spolok”, Budapesta V. Sas-u. 24.

Regele Muntenegrului despre vizita sa la Petersburg. Corespondentul din Muntenegru a ziarului „Südslawischen Korrespondenz” a fost primit în audiență de regele Nicolae. Regele a învins ușor greutatea călătoriei sale la Petersburg și se află foarte bine. Fiind întrebat de corespondent asupra rezultatului vizitei sale la țarul Rusiei, a răspuns următoarele:

„Cu petrecerea mea în Petersburg sunt foarte îndestulit. Bunăvoința și grația țarului, primirea mea cu o adevărată sinceritate în casa imperială și multe altele m'a impresionat adânc și mi-a cauzat o bucurie foarte mare, cu atât mai mult, cu cât toate acestea nu s'a făcut singur numai persoanei mele, ci și țării și poporului meu. D-ta mă faci atent la știrile aduse de ziare cu scopul de a pune rezultatul călătoriei mele la Petersburg într'o lumină nefavorabilă pentru mine și-mi arăți, că un ziar a publicat chiar și conținutul convorbirii mele, ce aș fi avut-o cu țarul. Nici n'ar trebui să accentuez deosebit că toate aceste comunicări absolut nu se pot susține. Cel puțin eu — a observat surizând regele — când am vorbit ca împăratul Rusiei n'am observat nici un jurnalist în apropierea mea. Dacă veți scrie biroului ziarului d-voastră, spuneți, că regele Muntenegrului este foarte îndestulit cu rezultatul călătoriei sale la Petersburg și apropiatul viitor va arăta aceasta.

Din republica chineză. Delegații din Nanking s'au prezentat marți la Junșikai, i-a prezentat actul referitor la alegerea provizorie de președinte al republicii și l-au invitat să se ducă în Nanking pentru a depune jurământul. Juansikai a răspuns afirmativ invitației și s'a obligat a merge în Nanking îndată ce împrejurările îi vor permite.

Guvernele din Peking și Nanking au intervenit pe lângă băncile franceze, germane și engleze pentru a obține avansuri.

În urma acestei intervenții Nankingul va primi un avans de 2 milioane de taleri, iar Pekingul 3 milioane ca să poată plăti solda trupelor și astfel să poată înăbuși anarhia ce amenință republica.

Serată literară. Duminecă 3 martie n. orele 8 seara, muncitorii români din Arad, aranjază a 9-a serată literară, în separe-ul „Millenium”. După conferință, al cărui obiect va fi: „Alcoolul și relele lui”, va urma declamații, monoloage și muzică. Muncitorii români sunt rugați a veni în număr cât se poate de mare, deoarece această serată literară, este de interes general. Intrarea liberă.

resul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

Bibliografie

A apărut *Noua Revistă română* de sub direcția d. C. Rădulescu-Motru nr. 16 cu următorii cuprins: Transformarea universităților în școli politehnice, O broșură semnificativă. Cestiuți actuali: C. Rădulescu-Motru; Politica de resentiment. Emil Isac; Lui I. L. Caragiale (scrisoare). Cestiuți sociale: Ioan D. Argenteanu; Mișcarea cooperativă în Gorj (cu 3 ilustrații). Critică: N. Em. Teohari; Fondul și forma în literatură (d. Pompiliu Eliad). Folclor: Th. D. Speranția; Elemente egiptene în basmele românești. Cronica științifică: dr. Birman-Bera; Urechea Lagemile muzicale, (cu 8 ilustrații). Insemnări: H. G. Wels. — Lierre Quillard. — Comunicarea d-lui A. D. Cenopol la institutul Franței. — Un regulament la ministerul de finanțe. Imnul național chinezesc. Revista revistelor: Revista penitenciară și de drept penal. — Luceafărul. — România viitoare. — Aviațiunea. — La voce. Memento. București 1912.

Apărut „*Cultura Creștină*”, revista profesorilor de teologie din Blaj, Anul II, numărul 4., cu următorul sumar:

Dr. Victor Bujor: O boală modernă: necredința Zenove Păclișan: Venirea lezuiților în Ardeal. Dr. Ioan Bălan: Autorii cărților liturgice. (VI. Articol final). Senior: Pregătirea preotului la celebrarea sfinteii liturgii. Cronică: Episcopia greco-catolică maghiară (m.); Ideia unui congres (m.); Principii creștine și cei șasesprezece eliminați (sr.); O circulară însemnată (ar.); Syrocatolicii din Malabar (an.); O inovație bună (ar.); Credința primejduită (an.); Cât se citește în Blaj (m.) Cărți și Reviste: „*Revista catolică*” (ar.); „*un cercular*” (ar.) Theologisch — practische Quartalschrift (an.); „*Amvonul*” (ar.); Cărți intrate la redacție. Telefon.

A apărut revista pedagogică „*Vatra Școlară*”, anul V, nr. 2 cu următorul sumar: V. Stan: Sărbătorirea domnului Spiru C. Haret — Dr. S. Dragomir: Biblioteca școlară. — Sica: Rostul limbii materne în școala populară. — Alexandru Duvlea: Catehismul și modul predării lui în școala populară. — Candid Dopa: Aflarea capitalului (lecție practică). — Din viața dascălească: Ioan Moldovan: Propunere în cauza reînactivării Reuniunilor învățătoarești. — Informațiuni: Jubileul protopopului Teodor Herman. Dr. Petru Șpan și activitatea extrașcolară a învățătorilor. „*Deșteaptă-te Române*”

nu e cântare de agitație. Vești bune din Basarabia. Contele Apponyi huiduit în Viena. Cum să fie scrise numele de familie în matriculele școlare. Oficiul central al naționalităților. Electricitatea și munca intelectuală. Progresele viitorului. — Bibliografie. Abonament 8 cor. Sibiu 1912.

A apărut revista *Flacăra* anul I, nr. 17 cu sumarul: Statul și Literatura; C. C. Arion, Călugărul; Haralamb Lecca. Oglinda; Cincinat Pavlescu. Notele săptămânii; Cronica Dâmboviței. Em. Cârleanu; D. L. Fericiță; Sora I. Manolescu. Dl și d-na Micawbez; Charles Dickens. O cât ași da; Ada Umbră. Stejarul; Oreste. Ea nu mai pleacă; I. Chiru—Nanov. Cronica muzicală; M. Mărgărețescu. Cronica teatrală; D. Locusteanu. Desenuri de Iser și alții. București 1912.

A apărut revista lunară *Reuniunea învățătorilor* cu un cuprins variat și bogat. Anul IX, nr. 1—2. Abonament 5 cor. pe an.

A apărut în editura librăriei C. Sfetcu: din Biblioteca societății „*Steaua*”:

Nr. 2 „*Folosele învățaturii*” de P. Dulfu — 20

Nr. 21 „*Cântece voinicești și ostășești*” de C. Rădulescu Codin St. Tuțescu și S. Kirileanu — 20

Nr. 24 „*Din legende neamului de Hohenzollern*” de St. Iosif — 20

Nr. 25 „*Flori și povești*” de Ion Dragoslav — 20

Nr. 26 „*Din Bucovina de altă dată*” de Ion Grămadă — 20

Nr. 27 „*Românii de peste Carpați*” de I. Slavici — 20

Nr. 28 „*Colinde și Cântece de stea*” de Cristu Negoescu — 20

Din Biblioteca pentru popor a Casei școlarelor:

1. *Povestiri din Halima* cartea I. — 50

2. „*Se află de înzestrare la principalele librării*” din capitală și provincii — 45

Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalisti, învățători și institutori 6.—

Rosetti D. R., *Razna, note din călătorie, cu o scrisoare de N. Iorga* 3.—

Sadoveanu M., *Un instigator* 1'25

Culea D. Sp., *Invățământul despre natură în școala primară* 3'50

Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre 2.—

Colodi C., *Pățanii lui Tândărică (Poveștea unei păpuși de lemn) trad. de*

A. Buzescu 1'50

Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu 7—

Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocărlie 5—

Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I. 4—

Marinescu—Avram Treptele didactice formale 3—

Davlov Jocuri și jucării pentru copii 1'50

Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan 1'50

Russo, *Cugetări și amintiri* — 30

Lovinescu E., *Scenete și Fantezii* 1'25

Carlyle Th., *Eroii* 2.—

Panfile T., *Țărișoare de aur* 30—

Anestin V., *În lumea spiritelor, istoria manifestărilor spiritiste* — 60

Dr. Nestor Șimon: *Vasile Nașcu, viața și faptele lui în legătură cu luptele granițelor și fondurilor granițarești* 6.—

Psihologia precedată de Somatologie și urmată de logica elementară de dr. Pipoș 2'40

Dr. Onișor V.: *Legiuirea țării noastre* 1—

N. Iorga: *Generalități cu privire la studiile istorice* — 50

— *Studii și documente cu privire la Istoria românilor, vol. XX* 10—

— *Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte* — 30

Brătescu-Voincești, *Neamul Udreștilor, schițe și nuvele* — 30

Fla Marion, *C. Lumen* — 60

N. Iorga: *Turburările bisericesti și politica-nismul 1910—1911.* — 35

— *Serbările dela Blaj* — 70

— *Un biruitor, Radu-Vodă Șerban* — 50

POȘTA REDACȚIEI

M. de S. Lugoș. *Cronica d-voastră conține idei frumoase. Dacă ar fi scrisă cu mai mult meșter, am publica-o cu plăcere. Așteptăm totuși altele.*

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Pach. Pop., *Lozna-mare. Greșeala a fost așa pe cum ne-ai descris-o d-ta. S'a corectat. Merge sub nr. vechiu. Cele recl. expedate.*

Redactor responsabil: **Atanasiu Hălămgian.**

— Ești liber să zici ce-ți place, dar îți spun eu ție că nu ai putea să bei nici zece sticle.

— Pe prinsoare! Pe prinsoare!

— Aș, mai las-o.

— Mă rog, să ne prindem pe pușca asta pe care o cumpărași acum.

— Nu vreau.

— Ah! da, pentrucă te-ai întoarce acasă fără pușcă pe umăr, fără sașcă pe cap, te asigur. Ah! frate frate Cicikof, ce păcat că nu ai fost și tu din a noștri! Sunt sigur că nu te-am mai fi putut duce la țară de lângă locotenentul Kufcinikof... Oh! cum v-ați fi potrivit! Ala nu seamănă cu procurorul fiscal, nici cu toate curcile astea plouate de funcționari calici, ala, frate, joacă de toate, tablonet, în treizeci și unu, de toate... Da, să știi, că făcea să vii... hihhah, parcel răutăcios, haide... îmbrățișază-mă, sufletule, să ne îmbrățișăm! te iubesc cum n'am iubit nici odată pe nimeni! Mijucief, privește, îl vezi tu pe asta; norocul mi l'a arătat, și eu ți-l arat; ce mi iese el și ce-i sunt eu? El ne-a picat, Dumnezeu știe de unde, dar iată-l aci și eu deasemenea... e ca la bălci! Colo jos, frățioare, ceți mai erau în trăsuri! o grămadă... Am jucat, inchipește-ți, la noroc, la noroc, da! învățesc odată, bun, o cutie cu alifie, învățesc... o ceașcă de porțelan, învățesc... la dracu, pierd tot ce am câștigat și șase ruble de bani pe deasupra. Ah! tare miar fi plăcut să te văd prieten cu locotinentul! Ur-tu să-ți spun... Am fost împreună aproape la toate balurile. Era unu unde se găsea una... îmbrăceată așa ușor... dar așa de ușor... vezi tu... mă

gândeam: „*Drăcia dracului!*” Dar Kufcinikof, ah! animalul! ah călărașul! ah bestia, bestia! două ceasuri întregi i-a înșirat pe franțuzește (de sigur pe franțuzește) la complimente brrrr! De altfel trebuie să spun că a avut o strașnică rezervă chiar și față de simplele doamne tinere, care nu știu decât rușește... ce mai voinie!... Apropoz, un speculator aduses: o superbă bucată de pește sărat, afumat, spate de misetru mai ales... Ha, tocmai am una colo în telega mea, ai să vezi... îmi pare bine că am cumpărat-o până am avut bani. Dar, Cicikof, unde mergi tu acum, dragă?

— Mă duc la un individ pentru o afacere.

— Ba să-l dai dracului de individ, prietene dragă, tu ai să vii cu mine.

— Nu, fiindcă am o afacere.

— Afacere, afacere!... s'o creada altul! Ah! tu, vei fi crezând că maiorul tău joacă bine, spre pildă?

— Bine ori rău, nu zic, dar te-a sfântuit.

— Mare ispravă! Și iacă, vezi, eu am frumusețate. Să mai poftescă să joace odată cu mine și apoi să ți-l văd pe grozavul de maior! Hei, frate Cicikof, cum am mai petrecut zilele dinții! Ah! trebuie să mărturisesc că târgul a fost, anul acesta de toată frumusețea. Negustorii singuri spun că n'a mai fost nici odată o înbulzeală și o animație ca aceia. Tot ce am dus dela mine, a fost vândut minunat. Ah! frate, ce chef i-am mai tras! numai când mi-aduc aminte! pe legea mea! îți spun... dar ce păcat, ce păcat ce n'ai fost și

tu! Inchipește-ți că la trei verse dela oraș era în clipa aceea un regiment de dragoni, și toți ofițerii, toți, dela cel dintâi până la cel din urmă, un număr de patruzeci, erau în oraș... și au băut, și au băut!

Uite frate, era căpitanul de cavalerie Vasceluief... iată un băiat cum se cade! ce mai om e! asta! niște mustați cari cad până la subsuori... el zice vinului de Bordeaux, burdască: „*Hei, băiete! zice el, înainte cu burdasca, că domnii ăștia fac gargară!*” Și locotenentul Kufcinikof, hei, cumnată, spune ce om draguț! poți să zici foarte bine că asta-i cheful prin excelență, regele chefului... Ne-am depărtat trei zile de arândul. Ce mai vin am avut dela negustorul Ponomaref! Trebuie să știi că Ponomaref e un așa de mare păcătos că nu poți să iei ceva în prăvălia lui; el falsifică vinurile cu dopuri arse, cu boabe de suc, și ulei de știe dracu ce ierburi; dar, când e deschis el odată singur pelinașul, pe sfântul sfântilor, butoiășul particular, oh? pe legea mea, atunci n'ai ce să mai zici, parcă te crezi în rână. Și iată bun s'a făcut că locotenentul și cu mine am avut la îndemână o șampanie, pe lângă care șampania guvernatorului e bună poate ca să spui picioare.

(Va urma)

Caut

un candidat de avocat

la praxă, care să intre în cancelarie cu sau cel mult 15 Martie. Condițiunile favorabile.

Dr. Virgil Radesiu,
advocat:

Caut

un candidat de avocat

care află aplicare imediată.

Dr. Ștefan Rozvany
advocat, Marosillye.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, ingrădituri, site,
:: rolete de oțel și matrațe ::

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot felul de lucruri de brânse, cari se află în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu :::: prețuri moderate. ::::

BIENETH

IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Brânză săcuiască desert

veritabilitate garantată (specialitate).

Brânză de prima calitate în burduf și vană ::

oferă fabrica de brânză de oaie din Ardeal

CAROL ALBRECHT
NAGYSZEBEN, Burgergasse 13—15

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Cereți și răspândiți
„ROMÂNUL“ și
„POPORUL ROMÂN“
pretutindeni!

Recomandăm

≡ atelierul (salonul) nostru de croitorie ≡

bine aranjat cu tot felul de stoffe moderne atât din patrie, cât și străinătate precum: engleze, franceze și școțiene, în depozit mare, lucru solid și punctuos pe lângă prețuri moderate.

On. domni din provincă să binevoiască a ne aviza prin o carte poștală, noi în spesele noastre, vom călători la locul chemat. Rugăm binevoitorul sprijin al inteligenței române.

Cu deosebită stință:

PETRICĂȘ și ANCA măestri croitori.

CLUJ, strada Kossuth Lajos, nr. 24 etaj. I.

Grăbiți și comandați vestita

viță de vie americană

— RIPARIA PORTALIS, —

dela cultivătorul român

Ioan Mladin, Pauliș (com. Arad).

Ca om expert în cultivarea viței, poate oricine să se adreseze cu cea mai mare încredere.

De prezent are de vânzare:

un milion . . . scurte mia à = 13 coroane

una sută mii lungi mia à = 36 coroane

**Primul deposit românesc de
piane,****pianine și
armoniuri**

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Impăratul roman“), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

! Nou atelier de măsurie !

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Arad, strada Wesselényi nr. 1 mi-am deschis un atelier de tâmplărie pentru zidiri și mobile.

Primesc spre efectuare: lucrări pentru zidiri, mobile, portale și aranjamente de prăvălii corespunzătoare pentru timpul prezent în executare modernă, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul on. public semnez cu toată stima:

IOAN PAPP, măsar de mobile și zidiri.
ARAD, strada Wesselényi nr. 1.

ARSENALUL ARMATEI.

11073/24 Ian. 1912.

PUBLICAȚIUNE.

Deoarece la licitația din ziua de 17 Ianuarie 1912 nu s'au obținut prețuri avantajoase, se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de 16 Februarie 1912 la orele 9 dimineața se va ține o nouă licitație în localul acestui stabiliment pentru aprovizionarea cu următoarele serii de materiale:

SERIA I-a.

57800	kgr.	bare de oțel pentru corpuri de șrapnele de 154 mm.
126410	"	Idem, idem de 88 m/m.
84200	"	" pentru corpuri de obuze de 85 m/m.
4800	"	" diafragme de șrapnele de 66 m/m.
5000	"	" capace " " " 60 "
20310	"	" " " " " 55 "
8470	"	" " " " " 45 "
11530	"	" " " " " 44 "
2250	"	" " " " " 28 "
1500	"	" " " " cutia aprinzătorului de 25, 5 m/m.
4270	"	" " " " port-percutor de 23, 5 m/m.
200	"	" " " " șuruburi de 3, 5 m/m.
400	"	" " " " capacul cutiei aprinzătorului de 18, 5 m/m.
55	"	" Sârmă de oțel de 2 m/m.
50	"	" Bande de oțel albit pentru ace de 2×1 m/m.

SERIA II-a.

2950	kgr.	drugi de alamă presabilă numită „Delta” de 41 m/m.
6670	"	Idem de 36 m/m.
16560	"	" " 33 "
3700	"	" " 32. 5 "
1580	"	" " 32 "
3610	"	" " 30 "
18350	"	" " 29 "
900	"	" " 20. 5 "
475	"	" " 16 "
2950	"	" " 15. 5 "
175	"	" " 13 "
610	"	" " 12 "

SERIA III-a.

36	kgr.	sârmă de alamă obișnuită de 7, 1 m/m.
160	"	Idem de 4. 5 m/m.
90	"	" de 3 m/m.
80	"	" de 2. 5 m/m.
100	"	" pentru arc spiral de 1 m/m.
305	"	" obișnuită de 7 5 m/m.

SERIA IV-a.

196	kgr.	tablă de alamă de 4 m/m. grosime.
196	"	Idem de 3. 2 m/m. grosime.
45	"	" " 0. 5 " "
12	"	" " 5. 1 " "
30	"	bande de alamă pentru arcuri de siguranță de 62×0, 55.
25	"	idem de 45×0. 52 m/m.
135	"	de 30×0. 6 m/m.
135	"	de 27×0. 6 " "
240	"	obișnuită de 40×0, 5 m/m.
30	"	" " 13×0, 5 " "
15	"	" " 11×4, 5 " "
45	"	pentru arc de siguranță de 22×0, 6 m/m.
20	"	sârmă de pakfong de 6 m/m.

SERIA V-a.

5580	kgr.	țevă de alamă presabilă numită Delta de 62×48 m/m.
600	"	idem din alamă obișnuită de 14, 5×10, 8 m/m.
1515	"	" de 11×9 m/m.

SERIA VI-a.

4030	kgr.	țevă de aramă fără sudură de 82×74, 5 m/m.
1450	"	brăuri de aramă de 12×7 m/m și raza de 14 m/m.

Doritorii de a lua parte la această licitație, pot vedea condițiunile caetului de sarcine și cere orice informațiuni la Arsenalul de Construcții în fiecare zi de lucru între orele 9—11 dim.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea comptabilității publice, cu oferte închise și sigilate, având pe plic mențiunea: „Ofertă pentru Seria...” și însoțite de o garanță provizorie de 10% din valoarea ofertei în recipisa Casei de Depuneri și Consemnațiuni fără de care oferta se va considera ca nulă și neavenită.

Se vor considera ca nule și neavenite ofertele ce ar fi trimise prin postă sau care vor fi depuse de persoane ce nu vor poseda procură în regulă conform caetului de sarcine, din partea fabricelor sau a caselor ce reprezintă, precum și ofertele ce ar conține alte condițiuni decât cele prevăzute în caetul de sarcine.

Supra-oferte nu se primesc, conform art. 78 din legea comptabilității publice și art. 11 din caetul de sarcine.

Ofertele având prețul unitar și total pentru fiecare fel de material în parte, se vor so-coti franco de orice spese la magazia de recepție a Arsenalului, fără vamă.

Ofertele vor fi făcute pentru fiecare serie a parte și vor cuprinde toate materialele prevăzute în seria ofertată.

Garanțiile și sumele de bani ce concurenții au de primit dela Direcția Arsenalului pentru alte furnituri, nu pot fi afectate drept garanție la această licitație.

Directorul Arsenalului Lt.-colonel: **SCLIA.**

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ținea decât
scurt timp.

23 metri pânză 6—6.50, 7—7.50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7.50—9.50
fl. Se găsește de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2.50 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50—4.75.

Ciornapi negri și surpentei copii pe prețuri minime de sărbătoare.

La tipografia „CONCORDIA“ din Arad, strada
Zrinyi nr. 1|a se află de vânzare frumosul ro-
man, scris de marele filo-român BJÖRNSTJERNE
::: BJÖRNSON :::

„MARY“

Traducere liberă de HOREA PETRA-PETRESCU.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto.
La comanda de 10 exemplare se expediază
franco. :: Pentru România și străinătate
1.20 Lei + 20 bani porto.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kiskököllo vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai
moderate prețuri și soiuri de vin de masă
viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu
rădăcină.

Se află de vânzare la înșoțirea eco-
nomică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost
atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai
ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni
gratis și franco!

Români! Trimițeți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Fondat in anul 1885.

Fondat in anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. — Vinga. : :

Capital propriu 2,600.000 cor. Depuneri 5,500.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :- Contabilitatea: Nrul 1149. Filiala Buziaș Nrul 10.

„ Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26. Filiala Vinga Nrul 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari elibe-
rează libel. Administreează depuneri cu ca-
sete de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei de-
puse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără
nici o detragere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea easoi se plătesc și fără abzieore.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale
cu acoperire hipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat
și pe proprietăți de pământ.

Atențiune!

Toate familiile românești cari au lipsă de cafea bună, sunt rugate a comanda din Fiume numai dela firma românească **F. A. Degan**, care poartă mare luptă cu concurenții străini și se cuvine să-l încurajăm fiind singurul român care a înțeles acolo lipsa unei firme românești.

Extras din prețurentul firmei **F. A. Degan** din **Fiume** (postafiók nr. 163.)

Nr.	Cafea crudă (neprăjită)	1 Kgr. 5 Kgr.	
		Cor. h)	Cor. fl
1	Santos fină și aleasă *)	3.—	15.—
10	Cuba fină	3.40	16.50
12	„ mai fină	3.50	17.—
14	„ cea mai fină	3.60	18.—
15	„ mărgele	3.50	17.—
16	„ specialitate	3.80	19.—
21	lava aurie I-a	3.50	17.50
24	Ceylon fină	3.60	18.—
26	„ mărgele plantație	4.—	20.—
28	Mocca arabă (adevărată)	3.80	19.—
106	„Victoria“ (din 3 soiuri)	3.80	19.—

*) Unii comercianți vând cafea Santos colorată „lavă“ sub numirea de Cuba, Jamaica, Portorico, etc. ca să apară ieftin. — Degan însă nu profită de nepriceperea nimănui.

Pachetele se expediază cu posta de 5 kgr., franco și cu rambursă, în cari se poate alătura și „Deganin“, Tea, Mandule, Stafide etc.

Cereți prețurent românesc gratis!

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,340.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcției: **PARTENIU COSMA**,

directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca aovizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afari sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

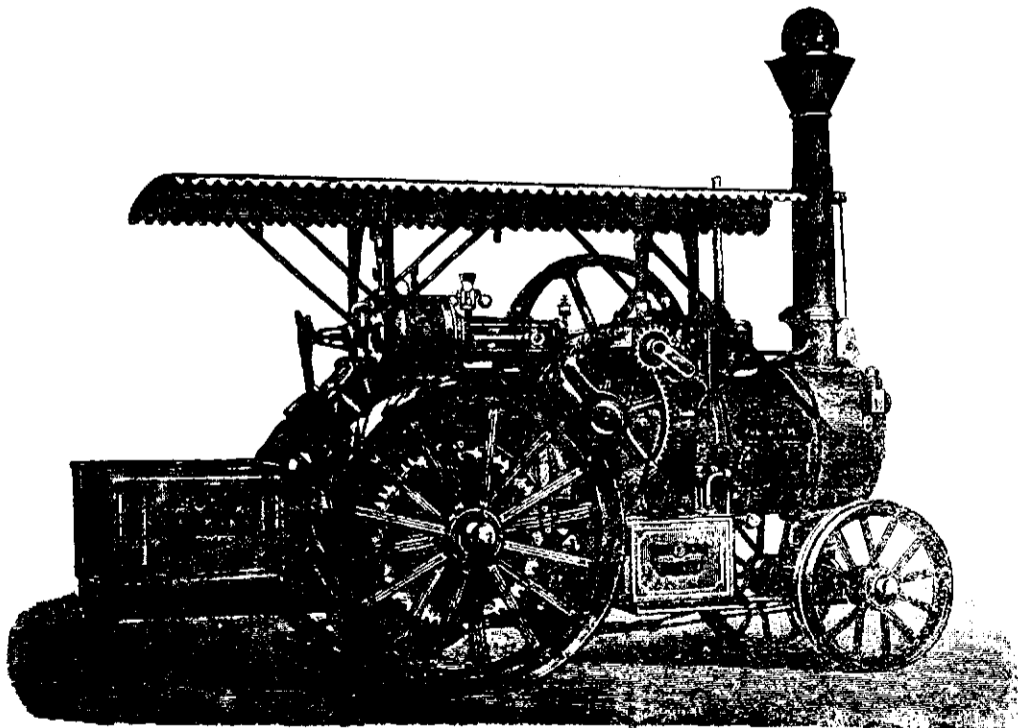
Cei interesați să se adreseze la: „Banca gener. de asigurare“

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei“).

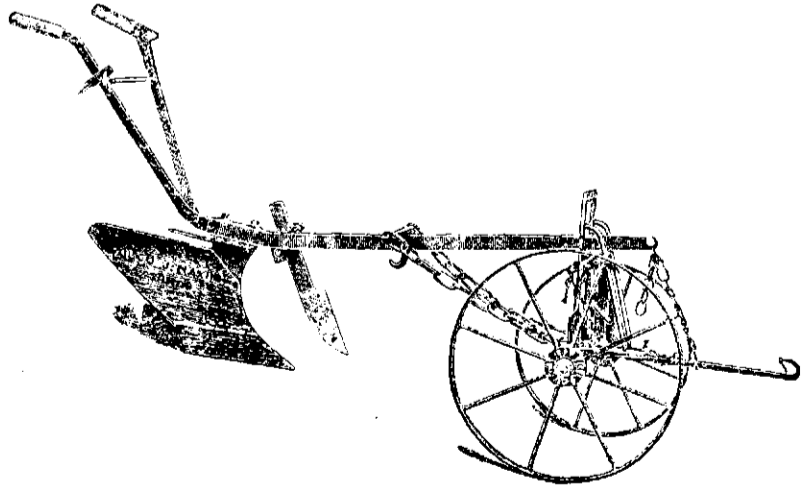
(Edificiul „Albinei“).

MAXIM I. YULCU

fabricant de mașini, ARAD, strada Fábían László nrul 5—6. Telefon nr. 600

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate. După sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate, și cu ransmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batose complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motore sau mori de apă, joagăre sau fereștreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma VULCU I. MAXIM, ARAD, str. Fábían László, lângă gara mare.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

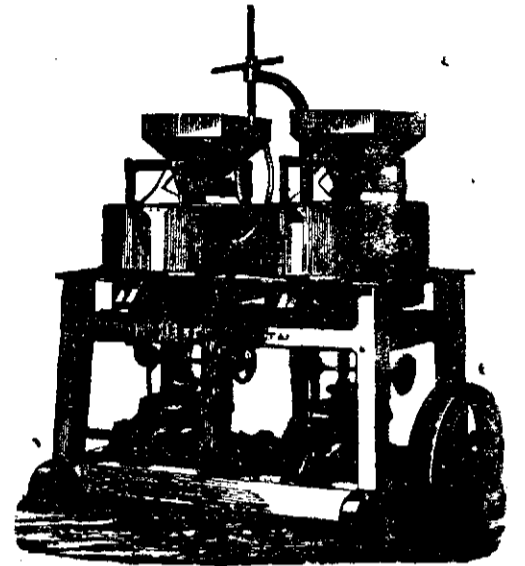
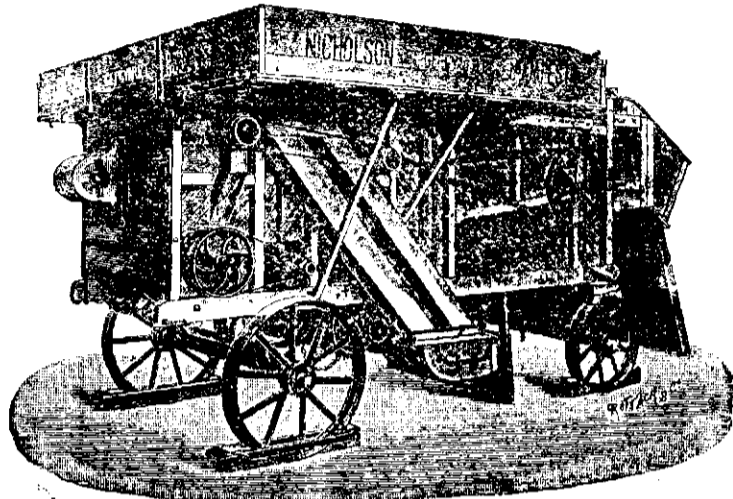
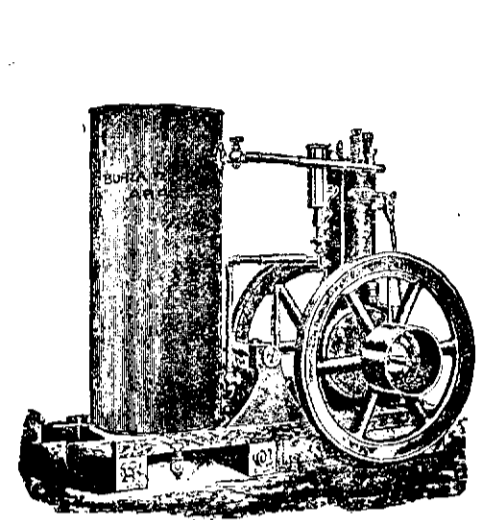
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc.** pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.**

Asigurări de accidente corporale,

contra **infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.**

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate .	”	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.982.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	”	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acvișii, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.